

Kommuneplan for Kristiansand 1995 – 2006

KOMMUNEPLAN

FOR

KRISTIANSAND

1995-2006

Innhold

1. SAMMENDRAG	3
2. KRISTIANSAND - IDAG OG VEIEN FRAMOVER	6
2.1. STATUS	6
2.2. VERDIGRUNNLAG	7
2.3. HOVEDMÅL OG SATSINGSOMRÅDER	8
2.4. VIKTIG Å STYRE UTVIKLINGEN AKTIVT	8
3. SATSINGSOMRÅDENE	9
3.1. SAMMENDRAG	9
3.2. DEFINISJON	9
3.3. ARBEIDSPLASSER OG NÆRINGS LIV	10
3.4. OPPVEKST	13
3.5. OMSORG	15
3.6. MILJØ OG FYSISKE KVALITETER	17
4. KOMMUNEPLANENS AREALDEL	21
4.1. SAMMENDRAG	21
4.2. KRISTIANSAND MOT ÅR 2041	22
4.3. SENTERSTRUKTUREN I KRISTIANSAND	25
4.4. HANDEL I KVADRATUREN OG SØRLANDSPARKEN	28
4.5. FORTETTING	30
4.6. AREALPLANEN	32
4.7. OMRÅDEVIS BESKRIVELSE AV AREALPLANENS REVISJONER	34
4.8. RETNINGSLINJER FOR HVORDAN BARN OG UNGES INTERESSER SKAL IVARETAS VED UTARBEIDELSE AV REGULERINGS- OG BEBYGGELSESPLANER	42
5. «KONSERNET» KRISTIANSAND KOMMUNE	46
5.1. KOMMUNENS VIRKSOMHETSFILOSOFI	46
5.2. KONKURRANSEEVNE	46
5.3. BRUKERORIENTERING	47
6. HVA PÅVIRKER UTVIKLINGEN?	48
6.1. STATLIG STYRING	48
6.2. ENDRINGER I KOMMUNE- OG FYLKESINDELINGEN	49
6.3. INTERNASJONALE ENDRINGER	49
7. HVEM BOR I KRISTIANSAND I FREMTIDEN?	50
7.1. BEFOLKNINGSUTVIKLING	50
7.2. UTFORDRINGER	52
8. HVA BESTEMMER KOMMUNENS ØKONOMI?	53
8.1. STERK VEKST I KOMMUNESSEKTOREN	53
8.2. SKATTER	54
8.3. STATLIGE OVERFØRINGER	54
8.4. ANDRE INNTEKTER	55
8.5. SÆRBEDRIFTER	55
9. DET KOMMUNALE PLANSYSTEMET	56
9.1. REVISJON AV PLANEN	56
9.2. BEHANDLING	56
9.3. BYSTYRETS VEDTAK	57
VEDLEGG	58
OVERSIKT OVER VEDLEGG	58
VEDLEGG 1: MÅL FOR PERIODEN FRAM TIL 2006	59
VEDLEGG 2; ORD OG UTTRYKK	68
VEDLEGG 3: UTSKRIFT FRA BYSTYRETS MØTEPROTOKOLL 27.09.95	71
VEDLEGG 4: UTSKRIFT FRA KOMMUNALUTVALGETS MØTEPROTOKOLL, 13.2.96	83

1. SAMMENDRAG

Kristiansand er en god by å leve i. Kommunen har et variert næringsliv, og er administrativt sentrum for fylket. I mange sammenhenger er byen inngangsport til, møteplass for og tyngdepunkt for landsdelen. Som landets femte største by har vi godt utbygde offentlige tjenester og mange interessante tilbud til våre innbyggere, og til de mange tilreisende. Det følger imidlertid også spesielle utfordringer med det å være storby; blant annet på områder som kultur, miljø og sosial omsorg.

Kristiansand skal være landets beste storbykommune å leve i - hele livet!

Vårt hovedmål for utviklingen av kommunen er at Kristiansand skal være landets beste storbykommune å leve i. Rammen om det hele er et verdisyn som gir frihet til å velge - samtidig som vi tar hensyn til og viser respekt for våre medmennesker. For å nå vårt mål, er det særlig fire områder som krever en spesiell innsats;

- Et sunt og levedyktig **næringsliv** er grunnlaget for kommunens inntekter.
- **Oppveksten** til barn og unge må skje i et trygt nærmiljø med gode samordnede tilbud; barnehager, skoler, kultur- og fritidstilbud og hjelpetjenester.
- Innbyggere som ikke er i stand til å mestre sin egen livssituasjon og trenger **omsorg**, skal få et forsvarlig tilbud.
- Som Miljøby må vi ta hensyn til **miljøet** i alle sammenhenger. Det gjelder private og offentlige virksomheter like mye som enkeltmennesket.

Næringsliv, oppvekst, omsorg, miljø og fysiske kvaliteter skal være kommunens satsingsområder i planperioden

---

Byen slik den fremstår i 1995 er resultatet av valg som er foretatt og arbeid som er gjort av generasjoner av initiativrike politikere, tjenestemenn og privatpersoner. Vår oppgave er å føre byen videre ved aktiv styring i det vi mener er riktige spor.

Arealdelen er revidert ut fra målsettingen om å verne kyst- og naturområder, redusere transportmengden og bedre bomiljøene i allerede utbygde områder.

Kommuneplanens arealdel er revidert ut fra en målsetting om å verne kyst- og naturområder, redusere transportmengden og bedre bomiljøene i allerede utbygde områder. Dette er i tråd med prinsippet om bærekraftig byutvikling og Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportpolitikk.

Disse prinsippene er vurdert ut fra fire temaer:
- Langsiktig utvikling av byen fram mot år 2041.

- Senterstrukturen i Kristiansand.
- Handel i Kvadraturen og Sørlandsparken.
- Fortetting i utbygde områder.

Istedet for at utbygging spres til mange områder i periferien av kommunen, anbefales det at utbyggingen i de kommende 20-30 år konsentreres til Randesund («Randesundsbyen»).

Utviklingen i en norsk kommune påvirkes fra mange kanter. Viktigst er kanskje de retningslinjer som blir trukket opp av Stortinget og statlige organer. De seneste årene har staten gitt kommunene større frihet til å løse sine egne oppgaver innen bestemte rammer. Stortinget bestemmer om kommuner og fylker skal slås sammen. Kristiansand mener at landsdelen vil være best tjent med større samordning, f.eks. ved at flere kommuner slås sammen og at Aust- og Vest-Agder blir ett fylke.

Landsdelen vil være best tjent med større samordning

Kristiansand har en lang og spennende kystlinje

Kristiansand får stadig flere innbyggere. Det skyldes at mange flytter hit, samtidig med at vi lever lenger. Vi ønsker å ta ekstra godt vare på både barn og ungdom, og de eldre. Mange av kommunens nye innbyggere kommer fra fremmede land og kulturer. Det krever ekstra omtanke i planleggingen.

Kristiansand kommune er en bedrift med 4.300 ansatte, og et årlig budsjett på ca. 2 milliarder kroner. Dette dekkes hovedsaklig gjennom skatter, avgifter og egenbetalinger. Kommunen får også tilskudd fra staten. Disse pengene skal gi innbyggerne gode tjenester til en riktig pris.

Denne kommuneplanen skal sette kursen for kommunens utvikling de kommende tolv årene. En kommuneplan må nødvendigvis være generell. Likevel markerer den hvilke områder vi vil satse på. Når den endelige planen er godkjent av bystyret, vil den være en overordnet rettesnor for styring av kommunen framover.

---

2. KRISTIANSAND - IDAG OG VEIEN FRAMOVER

2.1. STATUS

Byen har fortsatt mange av småbyens kvaliteter

Kristiansand har hatt sterk vekst de seneste årene og er med sine drøyt 68.000 innbyggere en storby i norsk sammenheng. Byen har imidlertid fortsatt mange av småbyens kvaliteter; intimitet, oversiktighet og nær kontakt med naturområdene. Dette er sider vi ønsker å ta vare på.

Kommunen har et variert næringsliv i stadig utvikling, og er et naturlig administrativt sentrum for fylkeskommunal og statlig administrasjon. Transporttilbudene bidrar til at byen i mange sammenhenger er inngangsport til og møteplass for hele landsdelen. Kristiansand sysselsetter over 31000 arbeidstakere. Av disse er over 10 prosent pendlere fra nabokommunene.

Høgskolen i Agder er inne i en interessant utvikling. Etter sammenslåingen har Kristiansand hovedadministrasjonen for et av landets største læresteder for høyere utdanning. Dette gjør byen attraktiv for mange grupper; bl.a. ungdom under utdanning og næringsliv på jakt etter kvalifisert arbeidskraft.

*Høgskolen i Agder,
Tordenskjoldsgate*

Byen er sete for landsdelens knutepunktinstusjoner

Kristiansand har et rikt og variert kultur- og foreningsliv. Byen er blitt et sentralt sete for landsdelens knutepunktinstusjoner innen teater, musikk og visuell kunst, samt museum, idrett og kirke. De fleste av institusjonene er inne i en oppbyggingsperiode som gir store utfordringer. I organisasjonslivet har spesielt kristne grupper en fremtredende rolle.

Det følger også spesielle utfordringer med det å være storby; blant annet på områder som miljøvern, oppvekst og omsorg. På miljøsidan får vi hjelp av sentrale myndigheter som har utpekt Kristiansand til Miljøby. Sammenlignet med andre storbykommuner står vi overfor store utfordringer bl.a. innenfor områdene barnevern, skole og barnehage, sosialhjelp, omsorg, sysselsetting og forebygging av kriminalitet. Relativt lav skatteinngang vanskeliggjør ekstra innsats for de svake og utsatte gruppene.

Kristiansand har vært en foregangsby innen boligbygging

Når det gjelder botilbud er imidlertid situasjonen en annen. I etterkrigstiden har Kristiansand vært en foregangsby innen boligbygging. Vi ligger likevel noe etter når det gjelder å følge opp bomiljøene med barnehager.

Praktfull natur og behagelig klima har gjort kommunen til et attraktivt reisemål, noe som har bidratt sterkt til å gjøre reiseliv til en vekstnæring.

Kristiansand samarbeider med øvrige kommuner og fylkeskommuner om et tiltaksprogram for Sørlandet - «Felles mål for Agder». Her legges det opp til felles innsats innen infrastruktur, utdanning og kultur, miljø og offentlig tjenesteytelse. Geografisk vil man utvikle et reelt landsdelsentrum. Tiltaksprogrammet er innarbeidet i kommuneplanen.

2.2. VERDIGRUNNLAG

I et moderne, sammensatt samfunn er det ikke alltid lett å finne fellesnevner for verdien. Likevel er det en del verdier de aller fleste kristiansandere synes å kunne gå sammen om. Disse danner grunnlag for og er en rettesnor for arbeidet med å utvikle den kommunen vi vil ha i fremtiden.

Kommunen vil styre og stimulere utviklingen slik at den sikrer innbyggerne best mulig levekår og utviklingsmuligheter.

Det legges særlig vekt på å styrke livskvalitetene og det medmenneskelige fellesskap, gjennom en aktiv kultur-, skole-, nærings- og miljøpolitikk og tilbud som bygger på det kristne livsgrunnlag.

Personlig frihet, sosialt ansvar, respekt for menneskeverdet og andre kulturer er retningsgivende verdier når vårt lokalmiljø skal utformes.

Med levekår mener vi tilgang på ressurser som lønn og materielle goder, sysselsetting og arbeidsmiljø, utdanning, helse, boforhold, fritidsaktiviteter, sosial kontakt og trygghet.

Ressurstilgangen påvirker innbyggernes muligheter til å tilfredsstillere sine behov. I vårt samfunn har vi sterke likhets-

tradisjoner. I forhold til levekår betyr dette at alle skal ha samme muligheter. Individuelle valg og hvordan man klarer seg på de ulike levekårsarenaene (f.eks. arbeidsmarkedet, utdanningssystemet) avgjør hvordan levekårene blir for den enkelte.

Kulturelle aktiviteter gir folk bedre livskvalitet

Mulighetene for deltakelse i kulturelle aktiviteter og kultur-opplevelser gir folk bedre livskvalitet og øker trivselen. Et levende kulturliv er også med på å sikre bosettingen samtidig som det stimulerer til nye arbeidsoppgaver og gir økt sysselsetting.

2.3. HOVEDMÅL OG SATSINGSOMRÅDER

Innenfor disse rammene har vi valgt å sette et håndfast hovedmål for hva vi vil med byen vår i den perioden som planen gjelder:

I år 2006 er Kristiansand:

- Landets beste storbykommune å leve i - hele livet
- Et sterkt og naturlig landsdelssenter

For å nå dette målet er det fire områder som krever spesiell innsats;

- Et sunt og levedyktig næringsliv og redusert ungdomsledighet.
- Gode oppvekstkår for barn og ungdom.
- Omsorg for svake grupper.
- Hensyn til miljøet i alle sammenhenger.

2.4. VIKTIG Å STYRE UTVIKLINGEN AKTIVT

Denne kommuneplanen setter kursen for kommunens utvikling de kommende tolv årene. Farten må vi tilpasse til forholdene underveis; bl.a. økonomi og samfunnsutviklingen forøvrig. Politikere, tjenestemenn og privatpersoner har et felles ansvar for at fremdriften skjer på forsvarlig måte og at nødvendige kursendringer blir foretatt. Når den endelige planen er godkjent av bystyret, vil den være en overordnet rettesnor for styring av Kristiansand kommune i årene framover.

---

3. SATSINGSOMRÅDENE

3.1. SAMMENDRAG

Kristiansand skal være landets beste storbykommune å leve i

I fremtiden vil vi at Kristiansand skal være landets beste storbykommune å leve i. Rammen om det hele skal være frihet til å velge - uten at det går på bekostning av hensyn til og respekt for våre medmennesker. For å nå dette målet, må vi satse på fire områder;

- Et sunt og levedyktig næringsliv er grunnlaget for kommunens inntekter. Nåværende og nye bedrifter trenger blant annet velutdannet arbeidskraft, tomter og transportmuligheter. Det må arbeides for flere lærlingeplasser slik at ungdomsledigheten reduseres.
- Oppveksten til barn og unge må skje i et trygt nærmiljø med gode tilbud; barnehager, skoler, kultur- og fritidstilbud og hjelpetjenester.
- Innbyggere som ikke er i stand til å mestre sin egen livssituasjon og trenger omsorg, skal få et forsvarlig tilbud.
- Som Miljøby må vi ta hensyn til miljøet i alle sammen henger. Det gjelder private og offentlige virksomheter like mye som enkeltmennesket.

3.2. DEFINISJON

Et område som krever særskilte tiltak, nytenkning eller samarbeid på tvers av faglige og organisasjonsmessige grenser

---

Et satsingsområde defineres som et område hvor det kreves særskilte tiltak, nytenking eller samarbeid på tvers av faglige og organisasjonsmessige grenser. Satsingsområdene skal prioriteres ved fordelingen av rammeøkninger, og skal skjermes ved eventuelle rammereduksjoner. Ved omtale av de enkelte satsingsområdene vil vi trekke fram tiltak som vil bli særlig prioritert.

Veksten i de eldste eldre og i antall barn i skolepliktig alder er kommunens viktigste utfordring.

Kommunen står overfor store utfordringer som følge av en kraftig øking blant de eldste eldre og i antallet barn i skolepliktig alder. Kommunen har også forpliktet seg til en sterk miljøetsatsing gjennom miljøbyprorammet. For å møte disse utfordringene trenger kommunen økte inntekter. En fortsatt satsing på næringslivet er derfor helt nødvendig.

For å få til en utvikling som bidrar til å bedre innbyggernes

levekår og livskvalitet, bør kommunen satse innenfor følgende områder:

Arbeidsplasser og næringsliv
Oppvekst
Omsorg
Miljø og fysiske kvaliteter

I eget vedlegg skisseres hvilke mål de ulike tjenestene må arbeide mot innenfor disse satsingsområdene. Vedlegget beskriver også hvilke mål kommunen har for sin ordinære virksomhet. Målene innarbeides i kommunens handlingsprogram for 1996-2000.

3.3. ARBEIDSPASSER OG NÆRINGS LIV

Et sunt og levedyktig næringsliv legger grunnlaget for all offentlig virksomhet

---

Et sunt og levedyktig næringsliv legger grunnlaget for all offentlig virksomhet gjennom de skatter og avgifter bedriftene og de ansatte betaler. En bedrift legger også grunnlag for annen virksomhet ved at både den og de ansatte kjøper varer og tjenester av andre. Derfor må vi legge forholdene til rette for at de bedriftene som finnes her i dag kan fortsette å utvikle seg. Vi må også tiltrekke oss ny virksomhet. Tilbud av kvalifisert arbeidskraft, samt fysisk tilrettelegging gjennom et godt tilbud av f.eks. tomter og transport er viktig.

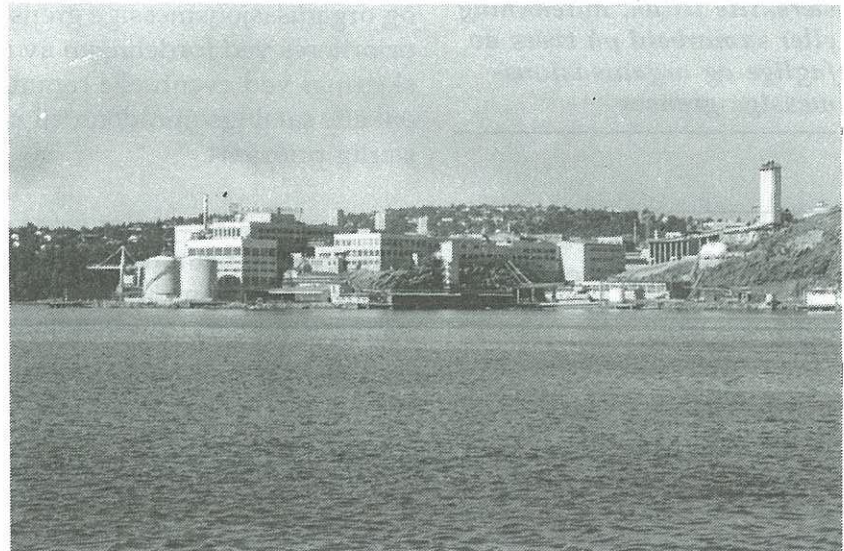
3.3.1. Næringslivet idag

Næringslivet preges av at kommunen er landsdels-senter for Agderfylkene

---

31.000 personer har sitt daglige virke i Kristiansand, hvorav nærmere 60 prosent i privat virksomhet. Næringslivet er preget av at kommunen er et landsdels-senter for Agderfylkene, med internasjonale kommunikasjoner, handels- og servicevirksomhet, samt offentlige institusjoner. Dette gir en overvekt av arbeidsplasser i service- og tjenesteytende næringer. Antallet industriarbeidsplasser har vært i tilbakegang og står i dag kun for 15 prosent av total sysselsetting.

Falconbridge har i mange år vært byens fremste hjørnesteinsbedrift

---

Kommunen vil legge forholdene til rette for nyetablering

3.3.2. Etablering

Kommunen vil bidra til å skape nye arbeidsplasser ved å legge forholdene til rette for nyetablering og stimulere videre utvikling av eksisterende bedrifter. Næringsplanen for perioden 1994-97 forteller hvordan dette skal skje på kort sikt. EVA-senteret har en viktig funksjon i denne sammenhengen.

Et variert kommunalt tjenestetilbud av høy kvalitet er et sentralt virkemiddel for å tiltrekke ressurspersoner og nyetableringer til kommunen.

3.3.3. Videre utvikling av Høgskolen i Agder (HiA)

Agderfylkene har etter sammenslåingen av alle høgskolene et av landets største læresteder for høyere utdanning. Kristiansand kommune ønsker å tilby utbyggingsområder for høgskolen, og vil støtte opp om studentsamskipnaden slik at Kristiansand blir en enda mer attraktiv studentby. Vi ønsker også å støtte den faglige utviklingen ved høgskolen. På lengre sikt er det ønskelig at høgskolen kan utvikle seg til landets femte universitet.

Høgskolen bør utvikles til landets femte universitet

3.3.4. Landsdelssenter

Utviklingen av HiA til universitet vil være et viktig skritt for å videreutvikle Kristiansand som det naturlige senter for landsdelen. En slik rolle krever imidlertid også sterkere satsing på å trekke kulturinstitusjoner til byen og bidra til at disse får tilfredsstillende utviklingsmuligheter. Alle slike landsdelsfunksjoner må få tilbud om sentrale tomter. Dette forutsetter en bedring av hovedveinettet og transporttjenestene.

Også næringslivet må få attraktive tomter. For eksempel bør beslektede virksomheter ligge i nærheten av hverandre, ha sentral beliggenhet og muligheter for land- og sjøtransport etter behov.

3.3.5. Raskere utbygging av E18

Et godt utbygget veinett er avgjørende for at et område skal være attraktivt både som bosted og for etablering av næringsvirksomhet. For at Kristiansand skal beholde sin funksjon som knutepunkt til Kontinentet, er det nødvendig å bedre vei-standarden til Øst- og Vestlandet.

Som miljøby og landsdels-senter er det viktig at vedtatte planer gjennom byens sentrale deler gjennomføres raskt

---

I samarbeid med de andre kommunene og fylkeskommunene på Sørlandet, må Kristiansand legge press på veimyndighetene for å få en raskere utbygging av E18. For Kristiansand som miljøby og landsdelssenter er det viktig at de vedtatte planer gjennomføres raskt. Men det er

E-18 belaster byen med støy og avgasser

like viktig av E18 fra vest og øst blir opprustet i tråd med byens rolle som kommunikasjonsknutepunkt for landsdelen. Særlig har en utbygging av E18 mellom Feda Vest og Handeland stor betydning for å knytte Vestfylket og Rogaland til Kristiansand og til ferjeforbindelsen til Danmark (E39/ Nordic Link).

3.3.6. Utvikling av sentralhavn og flyplass

Kommunen må sette av arealer for utbygging av en konkurransedyktig sentralhavn for Sør-Norge. Havneplanen har forslag til hvordan man kan utvikle en havn med kapasitet til å bli en av landets største.

Kjevik lufthavn er landsdelens flyplass. For å få til en videre utvikling, må forbindelsesveiene mellom E18 og Kjevik forbedres, og kapasiteten på flyplassen må utvides.

3.3.7 Arbeidsledighet

Ved utgangen av 3. kvartal 1995, utgjorde ungdom under 20 år vel 7 prosent av de arbeidsledige i Kristiansand (8 % på landsbasis). Lærlingeplasser, både i offentlig og privat sektor, er et viktig virkemiddel for å få ned ungdomsledigheten.

3.3.8. Anbefaling

I Kristiansand legges det vekt på:

- 1 Å stimulere virksomhet som forsterker kommunen som landsdelssenter.
- 2 Videreutvikle våre tilbud for nyetablere; små- og mellom- store bedrifter (EVA-systemet).
- 3 I samarbeid med Høgskolen i Agder og Studentsamskipnaden i Agder, utvikle Kristiansand til landets mest attraktive studentby.

- 4 Å styrke en kulturell infrastruktur som ved sitt mangfold og kvalitetsnivå gjør Kristiansand attraktiv i næringslivssammenheng.
- 5 Videreutvikle Kristiansands rolle som kommunikasjons-knutepunkt og distribusjonsknutepunkt for gods i landsdelen. (E18, Havn, Kristiansand Lufthavn og fellesterminal for ferje, jernbane og buss.)
- 6 Å redusere ungdomsarbeidsledigheten ved å arbeide for flere lærlingeplasser i både offentlig og privat sektor.

3.4. OPPVEKST

Vi får et økende antall barn og ungdom å ta vare på i de nærmeste årene. Kommunen har et særlig ansvar for å legge forholdene til rette for at disse har gode oppvekstvilkår i familie, nærmiljø, barnehage, skole og fritidstilbud. Utviklingen av et trygt og stimulerende nærmiljø er et ansvar kommunen, beboerne og de mange organisasjoner ofte tar på seg i felleskap. Kommunen kan gi et verdifullt bidrag gjennom å legge forholdene til rette for det frivillige arbeidet og bygge videre på det i barnehager, skoler og fritidsaktiviteter.

Kommunen vil legge forholdene til rette for det frivillige arbeidet og bygge videre på det i barnehager, skoler og fritidsaktiviteter

---

3.4.1. Å vokse opp i Kristiansand

Oppvekstkår handler om det totale miljøet barn og unge vokser opp i; familieforhold, nærmiljø, og et godt offentlig og privat tjenestetilbud.

Kristiansand har en forholdsvis lav barnehagedekning sammenlignet med andre storbyer. Det arbeides med å kartlegge oppvekstvilkårene i de ulike områdene og med kartlegging av ungdomsmiljøer/kulturer i sentrum. Arbeidet vil gi nyttig informasjon for den videre planleggingen. Skolene driver kontinuerlig holdningsskapende arbeid for å motvirke mobbing og hærverk. Det er stor aktivitet i klubber og foreninger.

Det er blitt startet opp mange private barnehager i Kristiansand. Disse barna går i Storenes barnepark som er eid av Vågsbygd Husmorlag

---

Barns levekår er avhengig av foreldrenes levekår

3.4.2. Utsatte barn og unge

Barns levekår er svært avhengig av foreldrenes levekår. Vi må derfor bidra til å gi familien slike vilkår at barn og unge har trygge oppvekstvilkår.

Noen barn vil være i større fare enn andre for å utvikle sosialt og kulturelt uakseptable handlingsmønstre. Det er derfor viktig med forebyggende arbeid i nærmiljøene. Generelt må det være et nært samarbeid på tvers av faglige og organisasjonsmessige grenser.

3.4.3. Offentlige tilbud

Utbyggingen av skolefritidsordningen må fortsette i perioden slik at alle barneskolene har et tilbud om skolefritidsordning. En betydelig øking av elevtallet fører til behov for utbygging av eksisterende og nye skoler. Fra 1997 må kommunen ha undervisningstilbud til alle 6-åringer. Dette medfører et ytterligere utbyggingbehov i første del av perioden.

3.4.4. Kultur som verdifaktor i lokalsamfunnet

Det er viktig å stimulere det lokale, frivillige kultur- og foreningsliv

---

Det er viktig å stimulere det lokale, frivillige kultur- og foreningsliv slik at disse gis mulighet til å drive sin virksomhet. Derent, kommunale fritidstilbud må i første rekke omfatte områder hvor frivillige organisasjoner ikke har noe tilbud og i tillegg aktivisere de unge som faller utenom tradisjonelle aktiviteter.

Gode tilbud til barn og unge må utvikles gjennom bibliotek, kino, museum, musikk-skole og andre kulturtiltak som kommunen har ansvar for.

3.4.5. Trygge oppvekstmiljøer og skoleveier

Et godt og stabilt bomiljø trenger offentlige møteplasser både utendørs (lekeplasser, balløkker, parker, skogholt osv.) og innendørs (barnehager, skoler, bibliotek, grendehus, idrettanlegg, kirker o.l.). Disse må ha en utforming som gir tilfredsstillende sikkerhet og estetisk kvalitet. Fremtidig planlegging må ivareta barn og unges interesser ved at disse trekkes inn i planleggingen.

3.4.6. Nærmiljøene - sosiale smeltedigler

Hvert lokalsamfunn har sin egen identitet, skapt av naturgitte forutsetninger, stedets historie og dets beboere. Fysiske omgivelser og menneskelige relasjoner i oppvekstmiljøet er karakterdannende for barn og unge.

Organisasjoner, velforeninger, brukergrupper og beboere i lokalmiljøet utgjør store ressurser i form av engasjement og frivillig innsats. Utfordringen er å få de positive kreftene på lokalt hold til å virke sammen, for å motvirke utarming av nærmiljøene.

Kommunen kan bidra ved å organisere samarbeid med brukergrupper og organisasjoner, og til å skaffe lokaler. Enten gjennom bygging av grendehus eller ved å tilby bruk av kommunale bygg i nærmiljøene.

Kommunen må samarbeide med lokale organisasjoner og beboergrupper, om områdeplaner for hvert nærmiljø

Kommunen må samordne sin innsats internt og samarbeide med lokale organisasjoner og beboergrupper om områdeplaner for hvert nærmiljø. Disse planene må ta hensyn til alle forhold; sosiale, kulturelle og fysiske.

3.4.7. Anbefaling

1. I Kristiansand legges det vekt på at alle barn og unge skal ha trygge og stimulerende oppvekstvilkår.
2. Forebyggende arbeid skal vektlegges.

3.5. OMSORG

Vi må gi gode levekår for mennesker med psykiske lidelser og ta vare på funksjonshemmedes rett til selvstendig liv

---

Omsorg er å ta vare på de som ikke klarer seg på egen hånd. Det gjelder et stadig større antall eldre. Vi må gi gode levekår for mennesker med psykiske lidelser og ta vare på funksjonshemmedes rett til selvstendig liv. Der det er mulig må vi hjelpe dem tilbake til en situasjon hvor de i større grad kan klare seg på egen hånd. Et trygt nærmiljø med nærhet til andre er ofte et viktig element her. Det skal også ytes støtte til de som selv vil ha omsorg for pårørende.

3.5.1. Ansvar

Omsorg for - er ikke et passivt begrep som fritar personer for egenansvar. Menneskets rett til å eie og ha ansvar for sitt eget liv er grunnleggende for kommunens virksomhet. Kommunens ansvar er å yte tjenester når det enkelte mennesket er avhengig av offentlig hjelp for å mestre egen livssituasjon. Satsing på rehabilitering i vid betydning vil være en viktig faktor.

3.5.2. Situasjonen idag

Sammenlignet med andre store bykommuner, kan det virke som Kristiansand bruker mindre ressurser på omsorgstjenester. Resultatet kan være dårligere tjenestetilbud og lavere kvalitet på det som tilbys. En annen mulig virkning kan være hardere press på de ansatte.

3.5.3. Tjenester til eldre

I perioden fram til 2006 vil antallet eldre over 80 år øke med ca. 50 prosent eller ca. 1100 personer. De må få tilbud om gode boligløsninger og kulturtilbud som ivaretar livskvalitet og muliggjør effektiv tjenesteyting. Det må spesielt satses på tilbud til mennesker med aldersdemens.

3.5.4. Nye oppgaver for omsorgstjenesten

En viktig oppgave framover er tiltak for mennesker med psykiske lidelser. Det er behov for utvikling av bo- og dagtilbud samt økt kompetanse hos ansatte i omsorgstjenesten. Dette må følges opp i samsvar med vedtatt psykiatriplan. Gode levekår for mennesker med psykiske lidelser betinger samarbeid på tvers av faggrenser.

Gode levekår for mennesker med psykiske lidelser betinger samarbeid på tvers av faggrenser

---

3.5.5. Lavekår for funksjonshemmede

Videreføring av reformen for mennesker med psykisk utviklingshemming, må følges opp i forhold til vedtatt virksomhetsplan. Erfaringene som er gjort, må komme andre funksjonshemmede til gode.

Spisepause på Vågsbygd dagsenter

3.5.6. Privat omsorg

Mange familier tar selv på seg omsorg for eldre og funksjonshemmede. Det er en utfordring for den offentlige omsorgstjeneste å legge forholdene til rette for at slik omsorg kan fortsette. Det må blant annet satses på utbygging av gode avlastningsordninger.

Det er viktig å stimulere til gode nærmiljø der befolkningen tar ansvar og opplever trygghet og tilhørighet

---

3.5.7. Nettverksarbeid

En viktig faktor for at det skal være mulig og attraktivt å bo i eget hjem er at man unngår ensomhet og isolasjon. Det er et økende problem i storbyene at eldre og funksjonshemmede mister sitt sosiale nettverk. Det er viktig å stimulere til gode nærmiljø der befolkningen tar ansvar og opplever trygghet og tilhørighet. Frivillige organisasjoner og gode nærmiljø kan være med å skape et verdig liv også for eldre og yngre funksjonshemmede.

3.5.8. Fastsetting av minstestandarder for omsorgstilbudet

I takt med veksten i antallet brukere av kommunens omsorgstjenester, har det vokst fram et krav om en bedring av standarden på tilbudet. Diskusjonen om forholdene i eldreomsorgen, gjør det nødvendig å arbeide med standarder for et forsvarlig omsorgstilbud.

3.5.9. Anbefaling

I Kristiansand legges det vekt på:

1. Boligløsninger for eldre og yngre funksjonshemmede som ivaretar livskvalitet og effektiv tjenesteyting.
2. Bo- og tjenestetilbud for mennesker med psykiske lidelser.
3. Gode levekår for fysisk og psykisk funksjonshemmede.
4. Samspill med enkeltpersoner og frivillige organisasjoner.

3.6. MILJØ OG FYSISKE KVALITETER

Skal Kristiansand bli den Miljøbyen det er lagt opp til, kreves store endringer i folks holdninger og handlinger

---

Miljøhensyn griper inn i alle virksomheter. Vi skal ta vare på det vi har av natur og kulturminner. Mye må fortsatt gjøres for å rense opp etter mange års forurensing. Nødvendig utbygging må skje på en tilpasset og god måte slik at inngrepene blir minst mulig. Det gjelder sentrumsutvikling, lokalsamfunnene og friområdene. Skal Kristiansand bli den Miljøbyen det er lagt opp til, kreves store endringer i folks holdninger og handlinger.

3.6.1. Areal og transport

En miljøvennlig areal- og transportplanlegging innebærer konsentrert utbygging omkring områder med kollektive transporttilbud

---

En miljøvennlig areal- og transportplanlegging innebærer konsentrert utbygging omkring områder med kollektive transporttilbud. Utfordringen er å fortette bebyggelsen uten at det går ut over viktige grøntområder. Samtidig må biltra-

fikken dempes ved å stimulere miljøvennlig transport i tråd med Transportplanens anbefalinger.

Kollektivtrafikkens andel av reisende har økt med ca. 30 prosent i Kristiansand fra 1991 til 1994. Denne positive utviklingen bør fortsette. Kommunen har begrenset myndighet til å påvirke kollektivtrafikken men kan ta initiativ til samarbeid, gjerne om utradisjonelle løsninger, for å bedre kollektivtrafikken.

Utbygging på Elvebredden Øst nær sentrum er eksempel på fortetting som reduserer transportbehovet

3.6.2. Sentrumsutvikling

Sentrum er kjernen i byens identitet, og dens viktigste møteplass. Kjennetegnet er både mangfold og fortetting av funksjoner, med store økonomiske, kulturelle og miljømessige verdier. Kvadraturen er ikke bare bysenter i Kristiansand, men også landsdelssenter for Sørlandet.

Utfordringen er å skape et vakkert, trivelig og konkurransedyktig bysenter, med god tilgjengelighet og bedre kontakt mellom byen og sjøen. Ut fra et miljøsynspunkt bør Kvadraturen være kommunens viktigste handels- og kultursenter. Vi må derfor legge forholdene til rette slik at Kvadraturen kan beholde denne posisjonen.

Kvadraturen bør være kommunens viktigste handels- og kultursenter

---

3.6.3. Lokalsamfunn

Lokalsamfunnet er viktig for folks hverdag. Barn, eldre og mange voksne tilbringer det meste av døgnet her. Vi må utvikle servicetilbud i alle lokalsamfunn, ruste opp fellesanlegg i samarbeid med beboere og etablere møteplasser for kontakt mellom innbyggerne.

Etablerte bydelssentre og områdesentre må ikke undergraves

Etablerte bydelssentre og områdesentre må ikke undergraves av tilfeldig og spredt etablering av handels- og servicesentra basert på bilbruk

av tilfeldig og spredt etablering av handels- og servicesentra som er basert på bilbruk.

Randesund senter kan over tid utvikles som et viktig senter for bydelen

3.6.4. Natur, vannmiljø og nære friområder

I perioden 1988-1994 er det investert nærmere 500 millioner kr. i rensetiltak i Byfjorden og langs Otra. Det må arbeides for å sikre strandlinjen og grøntkorridorer samtidig som man bevarer det biologiske mangfold. Problemene med de forurensete bunnmassene i indre Byfjorden må løses. Otra må kalkes.

3.6.5. Kulturminner og stedsforming

Det er nødvendig med aktiv innsats om ikke uerstattelige kulturelle verdier skal bli ødelagt

Samfunnsutviklingen fører til et stigende press på våre faste kulturminner. Det er nødvendig med aktiv innsats om ikke uerstattelige kulturelle verdier skal bli ødelagt. Kristiansand vedtok i 1991 en kommunedelplan for vern av kulturminner. Denne må fullføres ved å registrere Lund og Grim.

Det må legges større vekt på estetiske kvaliteter, også i nærings- og industriområder.

3.6.6. Holdninger

Skal Kristiansand bli en miljøby, må folks holdninger og adferd bli mer miljøvennlige.

Folk flest, næringslivet og offentlig forvaltning må informeres om hvordan de kan bli mer miljøvennlige

Dette er en særlig utfordring for skoler og barnehager. Det er også viktig at kommunen samarbeider med frivillige organisasjoner om holdningsskapende arbeid. Folk flest, næringslivet og offentlig forvaltning må informeres om hvordan de kan

Kristiansand må ta vare på sine kulturminner. Interiørbilde fra et bygdemusesum i kommunen.

bli mer miljøvennlige og hvorfor vi må vise respekt for kulturminner.

3.6.7. Anbefaling

I Kristiansand legges det vekt på:

1. At kommunens planer og arealutnyttelse tar utgangspunkt i en bærekraftig byutvikling.
2. Natur, vannmiljø og nære friområder sikres for rekreasjon, biologisk mangfold og sammenhengende grønnstruktur.
3. Gode og trygge nærmiljøer der mennesker får dekket sine behov for service, tjenester og sosial kontakt.
4. Kvadraturens kulturhistoriske egenart og byens stedskvaliteter, bygningsmiljøer og kulturminner sikres og utvikles videre.
5. Holdningsskapende arbeid prioriteres.
6. Kulturminneplanen fullføres ved å registrere Lund og Grim.

Det er viktig at næringslivet legger vekt på estetiske kvaliteter, og ikke tillater at næringsarealer blir oppsamlingsplasser for skrot og annet som skjemmer for beboere i nærmiljøet

---

4. KOMMUNEPLANENS AREALDEL

4.1. SAMMENDRAG

Kommuneplanens arealdel trekker opp de store linjer for utvikling og bruk av kommunens arealer. Det vesentligste spørsmål som avveies er forholdet mellom vern og utbygging. Følgende problemstillinger er blitt spesielt vurdert i planarbeidet:

- prinsipper for langsiktig arealutvikling
- senterstruktur
- handel i Kvadraturen og Sørlandsparken
- fortetting

Planen legger til grunn at kommunens utbyggingsområder skal sikres god tilgjengelighet til sjøen og/eller store, sammenhengende turområder, og at disse områdene vernes mot utbygging. Miljøhensyn gjør at man vil prioritere fortetting i utbygde, sentrale områder og nye utbyggingsområder som er lite transportskapende.

Randesund er kommunens fremtidige vekstområde

På bakgrunn av dette, anbefales videre byvekst i Randesund, samtidig som det legges tilrette for å øke andelen fortetting fra dagens ca. 45 prosent til ca. 60 prosent. Kommunens vedtatte utbyggingspolitikk, som går ut på å alltid ha et variert tilbud av tomter i nye utbyggingsområder, videreføres.

Områdevisse handlingsplaner skal vitalisere nærmiljøene

Kommunen vil følge den senterstrukturen som man tidligere har lagt til grunn, med 18 områder. Gjennom områdevisse handlingsplaner vurderes eldre områder på nytt for å styrke sentrene gjennom miljøtiltak, bedret servicetilbud og fortetting.

Sørlandsparken

Sørlandssenteret føyer seg ikke inn i kommunens senterhierarki, men er med og utfyller Kristiansands rolle som landsdelens handelssenter og styrker den store etableringen av landsdekkende opplevelsestilbud som er bygget i området. Arealene øst for Sørlandsparken/Dyreparken må forvaltes slik at de gir muligheter for videre utvikling av fritidstilbud og naturopplevelser.

Barn og unges interesser skal ivaretas ved utarbeidelse av regulerings- og bebyggelsesplaner

---

For å heve kvaliteten på våre fysiske omgivelser, inneholder planen retningslinjer for hvordan barn og unges interesser skal ivaretas ved utarbeidelse av regulerings- og bebyggelsesplaner.

Kommuneplanens arealdel følges opp med kommunedelplaner for naturlig avgrensede områder.

4.1.1. Arealdelens forhold til plan- og bygningsloven

Kommuneplanens arealdel får direkte rettsvirkning for bruk og forvaltningen av arealer og naturressurser i kommunen. (Pbl § 20-1).

Arealplanen består av arealplankartet med arealbrukskategorier og utfyllende bestemmelser i henhold til plan- og bygningslovens § 20-4.

Det er angitt følgende arealbrukskategorier:

1. Byggeområder.
2. Landsbruks-, natur- og friområder.
3. Andre områder som er båndlagt eller skal båndlegges for nærmere angitte formål i medhold av denne eller andre lover og områder for forsvaret.
4. Viktige ledd i kommunikasjonssystemet.

Arealplanen skal legges til grunn for planlegging, forvaltning og utbygging i kommunen fram til år 2006, med virkning slik det framgår av plan- og bygningslovens § 20-6.

4.2. KRISTIANSAND MOT ÅR 2041

En drøfting av prinsipper for langsiktig arealutvikling mot byens 400-års jubileum. (Temaet er nærmere behandlet i egen rapport.)

I planleggingen av arealbruken er det viktig å sikre en størst mulig frihetsgrad slik at både vår egen- og senere generasjoners behov og oppgaver kan bli løst

---

I planleggingen av arealbruken i kommunen er det viktig å sikre en størst mulig frihetsgrad slik at både vår egen- og senere generasjoners behov og oppgaver kan bli løst.

Av den grunn er det nødvendig å identifisere overordnede strategier og kvaliteter som har en mye lengre tidshorisont enn 10-12 år som er den formelle planhorisont i kommuneplanen.

Det knytter seg selvsagt stor usikkerhet til en langsiktig planlegging, men sikring av naturressurser er en grunnleggende forutsetning for livskvalitet nå og i framtiden.

I et langsiktig perspektiv er det nødvendig å forholde seg til flere vekst-alternativer og vurdere arealer uavhengig av dagens kommunegrenser.

4.2.1. Arealøkonomisering

Bærekraftig utvikling forutsetter fortetting

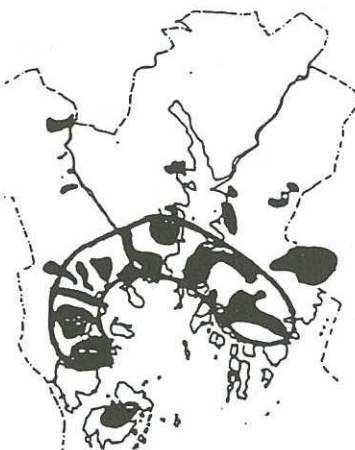

Prinsipper om en bærekraftig utvikling, herunder sammenhengen mellom høyt arealforbruk, spredt utbyggingsmønster og derav følgende trafikkskaping, tilsier

- generelt en høyere tetthet i utbyggingsområdene.
- spesielt en høyere tetthet/urbanisering i og rundt bydels-/områdesentrene.

Dette vil i tillegg forsterke og vitalisere byens sentrale deler og områdesentre.

4.2.2. «Randesundsbyen» - anbefales

Folks ønsker om å bo nær sjøen, nødvendigheten av å utnytte eksisterende infrastruktur og en vektlegging av dagens interessekonflikter, gjør det naturlig å anbefale videre byvekst i Randesund. «(Randesundbyen)». På lang sikt bør byen vokse ut til Ytre Randesund og et nytt byområde dannes med senter i området Frikstad. I et lengre tidsperspektiv vil byutviklingen i Kristiansand kunne skje inn i Høvåg i Lillesand kommune.

Randesundbyen kan sikre tilstrekkelige utbyggingsreserver for de nærmeste 30-50 år

---

Med disse arealene har byen tilstrekkelige utbyggingsreserver for 30-50 år avhengig av grad av fortetting og befolkningsvekst.

For at en slik utvikling skal kunne ivaretas og samtidig styrke både Kristiansand og Lillesand kommune, bør det på lengre sikt settes igang felles planarbeid:

- for å sikre utvidelsesmuligheter for den sterke etableringen av opplevelsestilbud og arbeidsplasser i Sørlandsparken.
- for å avveie verne- og utbyggingsinteressene ved framtidig utvidelse av «Randesundsbyen» østover mot Høvåg.

Inntil det er utarbeidet kommunedelplan for området, er kommunen restriktiv til byggesøknader i «Landbruks-, natur- og friluftsområder forøvrig.»

4.2.3. «Torridalsbyen» - vurderes senere

Potensialet for utbygging i Torridalen er ikke vurdert i denne arealplanrevisjonen. Åpning av større utbyggingsområder her anbefales utsatt til etter «Randesundbyen» eller parallelt med senere faser av denne utbyggingen. Dette begrunnes med høye åpningsinvesteringer, kupert terreng og store interessekonflikter mellom utbygging og vern.

4.2.4. «Østbyen» - frarådes

En byutvikling østover med basis i Sørlandssenteret er vurdert. En integrering av det etablerte handels-senteret i en større bolig-utbygging vil måtte medføre omfattende ombygginger og bruksendringer av store deler av Sørlandsparkens arealer for å gi beboerne nødvendig trivsel og trafikk-sikkerhet.

Utvidelse østover vil komme i sterk konflikt med ønsket om å sikre framtidig ekspansjon av Dyre- og fritidsparken og andre opplevelsestilbud i området. Man vil heller ikke kunne nyttiggjøre seg den etablerte infrastrukturen som er utbygd og planlagt i Korsvik-Strømme områdene.

4.2.5. Næringsarealer

Behovet for arealer til næringsformål har vært avtagende. Det er imidlertid viktig å verne om strategiske arealer nær bydelssentrene, nær hovedveier og mot sjøen. Kongsgårdbukta dekker trolig ikke kommunens behov for ytterli-

---

Strategiske arealer nær bydelssentrene, hovedveiene og mot sjøen må forvaltes med varsomhet

---

gere havneareal. Det er derfor nødvendig å reservere store og sammenhengende arealer ytterst i Korsvikfjorden (Dvergsneslandet) til havne- og industriformål.

På vestsiden av byen er Lumberområdet en viktig arealressurs for næringsvirksomhet. Holskogen industriområde er foreslått utvidet.

4.2.6. Anbefalinger

1. De sentrale områdene i og rundt Kvadraturen, i Vågsbygd og på Rona/Strømme forsterkes med økt tetthet og bymessig bebyggelse.
2. Byens vekstområde skal være i Randesund. Det igangsettes arbeid med kommunedelplan for området innen år 2000.
3. Arealene øst for Sørlandsparken/Dyreparken må forvaltes slik at de gir muligheter for videre utvikling av fritidstilbud og naturopplevelser.
4. Det igangsettes felles planarbeid for grenseområdene mellom Lillesand og Kristiansand.
5. Dvergsnesområdet og Kongsgårdbukta vurderes som framtidig havne- og industriområde.
6. I «Landbruks-, natur- og friluftsområder forøvrig» i Randesund er kommunen restriktiv til byggesøknader.

4.3. SENTERSTRUKTUREN I KRISTIANSAND

(Temaet er nærmere behandlet i egen rapport.)

Planleggingen må ta hensyn til byens historie

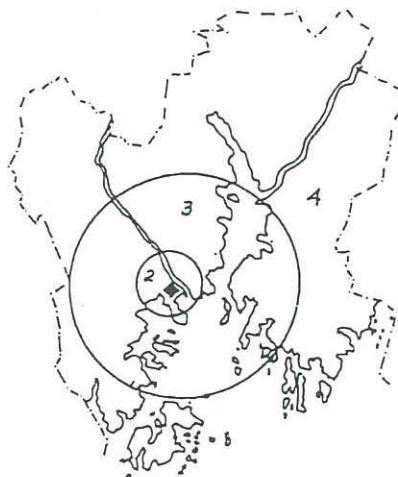
Som grunnlag for planlegging av den videre utvikling av byen er det nødvendig å analysere den historiske utvikling byen har hatt. En god innfallsvinkel for denne analysen ligger i forståelse av servicefunksjonenes lokalisering og rolle i bystrukturen.

4.3.1. Kristiansands historiske vekstsoner

Det er naturlig å dele byen i fire prinsippielt ulike vekstsoner:

Før ca. år 1915 var servicefunksjonene integrert i Kvadraturens typiske rutenettsbebyggelse.

Byutvidelsen på 1920-tallet (2. vekstzone) ble utformet slik at offentlig og privat service fikk sentral beliggenhet i trafikknutepunktene.

For å møte den store veksten i etterkrigstida (3. vekstsone) ble det utformet løsninger som skånet bykjernen. Servicefunksjonene kunne gis en sentral plassering i forhold til hvor folk bodde, fordi hele arealbruken var planlagt i sammenheng og kommunikasjonsmidlene var forbedret.

I tråd med målsettingen om å skape miljøvennlige boforhold ble store serviceenheter lagt til randsonen (4. vekstsone), hvor kravet til fleksibilitet var best.

4.3.2. Dagens situasjon

Idag er ikke lenger randsonen perifer. Kristiansand er i ferd med å få en situasjon der hele byområdet kan betraktes som et sammenhengende bylandskap med jevn blanding av natur og bebyggelse, og med servicevirksomhet lokalisert i attraktive punkter. Dette medfører for befolkningen en identifikasjon med funksjoner som er uavhengig av lokalisering. Grunnlaget for tilhørighet og identifikasjon med lokalmiljøene blir derfor begrenset.

Dette er en generell utvikling, som en også ser i andre byregioner i landet, ellers i Europa og ikke minst i USA. Årsaken til denne utviklingen kan ha sammenheng med generelle strukturendringer i samfunnet: Større individuell velstand og mobilitet, bilismens utvikling, dataalderen og varehandelens endring mot større enheter og kjeder. Men den henger også sammen med hvordan byutviklingen planlegges og styres.

4.3.3. Dagens utfordring

Gjennom generalplanene av 1969 og 1979 gjorde byen strategiske valg for framtidig byutvikling: Utviklingen skulle konsentrere seg i bydelen Vågsbygd, senere Randesund og eventuelt Torridal. Befolkningen skulle ha det nødvendige service tilbudet i bydelssentrene - og i områdesentrene som bydelene var oppdelt i.

Hele byområdet kan betraktes som et sammenhengende bylandskap

---

Generalplanene av 1989 og 1979 gjorde strategiske valg for framtidig byutvikling

---

Vågsbygd senter

Byutviklingen i Kristiansand er en del av den regionale utviklingen der kommunesentrene i regionens øvrige 5 kommuner er å betrakte på linje med Kristiansands bydelssentre. En slik «satelittby»-konstruksjon for regionen er i tråd med bærende prinsipper for god byplanlegging og er understreket gjennom statlige retningslinjer for økonomisering med arealbruk og transportarbeid.

Ved å planlegge byen ut fra en senterstruktur oppnås

- effektiv utnyttelse av infrastruktur
- reduserte transportkostnader ved at flere tjenester er samlokalisert og innenfor rimelige avstander
- redusert forurensning og energibruk
- redusert arealbruk
- mer tilhørighet til lokalmiljøet

Kristiansand har forpliktet seg til å fremme en bærekraftig utvikling i henhold til disse prinsippene ut fra sitt vedtatte miljøbyprogram.

Eldre områder må videreutvikles i tråd med prinsippene for den etablerte by- og senterstruktur

---

Selv om Kristiansand til forskjell fra mange andre byer, allerede i tretti år har hatt en bevisst planlegging av servicefunksjonenes plass i bystrukturen, står byen overfor store utfordringer: Istedet for byvekst bare i urørt terreng må eldre områder videreutvikles i tråd med de gode prinsippene for by- og senterstruktur som er etablert.

4.3.4. Innholdet av senterhierarki-modellen

Senterstrukturen i Kristiansand har ut fra en byplanmessig vurdering 3 nivåer.

18 Områder - med befolkningsunderlag på ca. 2000-6000 mennesker. De fleste av disse har sitt definerte områdesenter. Et områdesenter bør inneholde dagligvarebutikk, barnehage/lekearealer, barne-/ungdomsskole, forsamlingshus og eventuelt servicesenter/-leiligheter for eldre, bank/post, bensinstasjon o.a.

3 Bydeler -med bydelssentre i Vågsbygd, Kvadraturen og Randesund (Rona/Strømme). Disse har samme innhold som et områdesenter, men i større målestokk. I tillegg kommer utvalgsforretninger, lokalisering av offentlige funksjoner, m.v. Dette er imidlertid ikke til hinder for at man inndeler kommunens tjenesteproduksjon og organisasjon i andre enheter. Dog bør de definerte områder benyttes som byggeklosser.

By-, region- og landsdelssenter - Kvadraturen - med overbyggende private og offentlige tjenestetilbud.

«Sørlandssenteret» som bilbasert kjøpesenter - føyer seg ikke inn i kommunens senterhierarki, (se pkt. 4.4).

4.3.5. Anbefaling

1. Ved byens videre vekst skal den senterstruktur som tidligere har vært fulgt legges til grunn og videre utvikles.
2. Gjennom områdevisе handlingsplaner eller kommunedelplaner vurderes eldre områder på nytt for å styrke sentrene gjennom miljøtiltak, bedret servicetilbud og fortetting

4.4. HANDEL I KVADRATUREN OG SØRLANDSPARKEN

(Temaet er nærmere behandlet i egen rapport.)

4.4.1. Dagens situasjon

Sørlandsparken representert ved Sørlandssenteret og varehandelen langs Barstølveien framtrer idag som et av landets største detaljvaresentre.

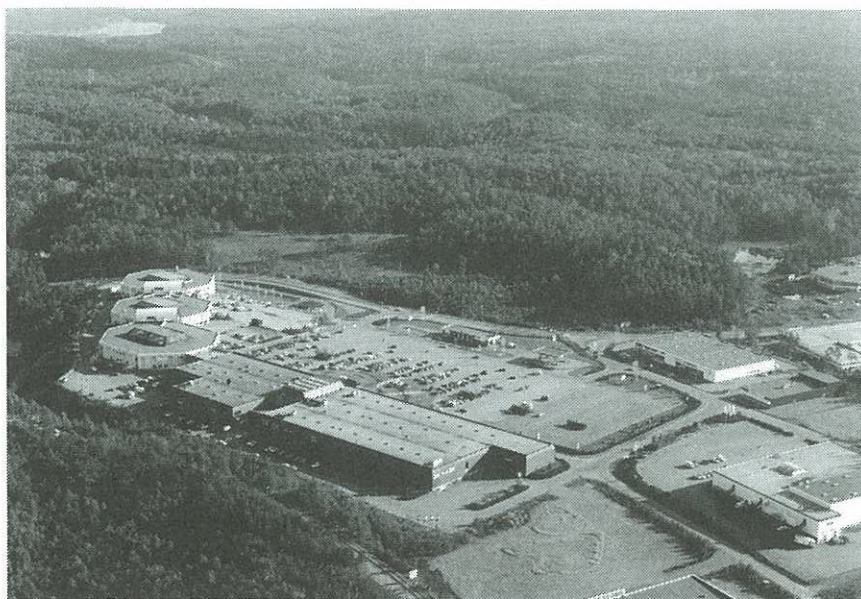
Som et rent bilbasert handelssenter føyer det seg ikke inn i den etablerte senterstrukturen i Kristiansand.

Handelen i Sørlandsparken har særlig skjedd på bekostning av omsetningen i de etablerte sentrene i Kristiansandsregionen og ikke minst i Kvadraturen hvor dagens bilbaserte handlemønster er vanskelig å forene med ønsket om å bevare dens egenartede og attraktive bymiljø. Biltilgjengeligheten er, og vil være, Sørlandsparkens store konkurransefortrinn.

Biltilgjengeligheten er Sørlandsparkens store konkurransefortrinn

---

Sørlandssenteret

Fra 1985 til 1992 økte verdien av detaljvareomsetningen i Sørlandsparken til ca. 15 prosent av detaljvareomsetningen i

hele Kristiansandsregionen (6 kommuner). I samme tidsrom ble omsetningen i Kvadraturen redusert fra 42 til 31 prosent. Nyere, foreløpige tall fra 1993 og 1994 tyder på at denne forskyvingen i detaljvareomsetning har aksellerert. Dersom utviklingen fortsetter på samme måte de nærmeste år vil Kvadraturen miste sin rolle som landsdelens største handels-senter og en situasjon med butikknedleggelse kan bli resultatet. Handelen har betydning for å opprettholde Kvadraturen som et vitalt sentrum. Redusert handel vil også få betydning for Kvadraturens andre landsdelsfunksjoner, så som kultur-liv, private og offentlige servicefunksjoner, utdanning, kommunikasjon etc.

4.4.2. Kvadraturens og Sørlandsparkens rolle i landsde-len

For å gi byen en tjenlig utvikling er det nødvendig å definere de to områdenes roller og innhold i landsdelssenteret Kristi-ansand.

Kvadraturen må bevares som et livskraftig senter

- Kvadraturen må bevares som et livskraftig senter med et fullstendig tilbud av landsdelsdekkende funksjoner. Dette gjelder også handel, som er viktig for å gi sentrum vitalitet og mangfold.
- Sørlandsparken er med og utfyller Kristiansands rolle som landsdelens handelssenter. Et mangfoldig tilbud som også inkluderer bilbasert handel ivaretas. Handelen i Sørlandsparken er også med og styrker den store etableringen av landsdeldekkende opplevelsestilbud som er bygget ut i området.

Kvadraturen og Sørlands-parken gir skjerpet konkurranse, økt service og bedre tilbud til befolkningen

---

En opprettholdelse av begge sentrene som vitale og attraktive møtesteder for den befolkning de betjener vil være til kommu-nens beste. Når både Kvadraturen og Sørlandsparken fram-står som store handelssentre vil det bli skjerpet konkurranse og dermed økt service og bedre tilbud til befolkningen.

For å kunne oppnå dette, vil det være nødvendig både å styrke Kvadraturens konkurransevne og å utvise varsomhet med å tilrettelegge for ny handelsvirksomhet i Sørlands-parken.

4.4.3. Anbefalte tiltak

1. Aktivitetsskapende, nye etableringer lokaliseres i eller nær Kvadraturen og biltilgjengeligheten optimaliseres innenfor rammene av det etablerte bymiljøet.
2. Kvadraturens handelsstand oppfordres til forplik-tende samarbeid om markedsføring og utvidede åpningstider.

3. Arbeidet for å bedre gatemiljøer og estetiske kvaliteter i Kvadraturen fortsetter.

4.5. FORTETTING

(Temaet er nærmere behandlet i egen rapport.)

I Kristiansand er det arealer innenfor eksisterende tettsteds- grenser som gir mulighet for utbygging av ca. 4000 boliger. Om dette antall boliger skulle vært lagt til nye utbyggings- områder og med samme tetthet som det er i Kristiansand idag, ville det legge beslag på nesten 6000 daa naturterreng.

Fortetting har som hovedhensikt å redusere inngrep i nye naturområder, å bedre utnytte eksisterende infrastruktur og å redusere transportbehovet.

Godt planlagt fortetting kan medvirke til å bedre servicetilbudet og vitalisere nærmiljøene

---

Økt fortetting setter store krav til de som skal tilrettelegge bomiljøer nå og i framtiden. Fortetting må ikke føre til forslumming av bomiljøene, men til forbedring og revitalisering. Godt planlagt fortetting kan medvirke til å bedre service- tilbudet og vitalisere nærmiljøene.

Ny bebyggelse må som hovedregel underordne seg det etablerte miljø på stedet

4.5.1. Hvordan fortette?

Fortetting innebærer ikke nødvendigvis bare at det bygges flere boliger, men også at områdene utnyttes mer intensivt med oppgradering av lekeplasser, rekreasjonstilbud og nær- servicetilbud.

Eksempel på privat fortetting ved at romslige tomter deles opp

Boligfortetting kan gjøres på flere måter:

- Utvidelse av bolig med ekstra boenhet.
- Oppdeling av romslige tomter.
- Utfylling med ekstra boliger på restarealer inne i - eller i periferien av eksisterende boligfelt.

- Sanering og endring av en etablert bebyggelse.
- Bruksendring og flerbruk av arealer - f.eks. parkeringsarealer.

De to første er helt opp til private interesser å gjennomføre. De tre siste kan gjøres både i kommunal og privat regi.

Behovet for fortetting vil framkomme ettersom byen vokser

Behovet for fortetting vil framkomme ettersom byen vokser og områder som tidligere opplevdes som perifere blir sentrale i forhold til nye utbyggingsområder.

Fortetting som alternativ til feltutbygging er en administrativt arbeidskrevende utbyggingsform. Det er derfor viktig å igangsette konkrete prosjekter for å vinne erfaring og utarbeide retningslinjer for slike arbeider.

4.5.2. Fortetningsplanlegging og kommunal behandling

Det må være en forutsetning for all fortetting at etablerte totalmiljøer ikke forringes

---

Det må være en forutsetning for alle fortettinger at ikke etablerte totalmiljøer forringes. Herunder viktige grønne lunger og naturkorridorer. Det er derfor viktig å se større områder i sammenheng og det må være en forutsetning at beboere trekkes inn i planlegging og gjennomføring ved større fortetningsprosjekter sammen med tverrfaglig sammensatte plangrupper. Områdevis handlingsplaner eller kommunedelplaner for større områder kan brukes som grunnlag for fortetting. Kommunen kan også legge tilrette ved erverv av grunn og utbyggingsavtaler.

Etter områdevis planlegging bør detaljplaner/reguleringsplaner og utbygging i stor grad gjennomføres av private grunneiere og byggebransjen basert på utbyggingsavtaler med kommunen.

Enkeltstående fortetningsprosjekter som fremmes av private må vurderes ut fra prosjektets størrelse og ut fra hvorvidt grøntinteressene i området ivaretas. Det kan være aktuelt å utsette prosjekter til et område er vurdert i sammenheng.

4.5.3. Økonomiske konsekvenser

Ved at restarealer i utbygde områder utnyttes til utbyggingsformål vil det være en økonomisk gevinst som frigjøres siden den tekniske infrastrukturen allerede er på plass. Det vil si at arealressurser omgjøres til økonomiske ressurser.

Disse ressursene kan komme de aktuelle områdene til gode i form av fysiske tiltak som bedrer bokvaliteten i området og dermed øker eiendommenes og områdets verdi.

60% av nye boliger bør bygges innenfor allerede utbygde områder

---

4.5.4. Fortetting/nye utbyggingsområder

De siste 10 år har i gjennomsnitt ca. 45 prosent av nye boliger blitt bygd innenfor allerede utbygde områder, altså som fortetting. Ved aktiv tilrettelegging fra kommunens side bør dette kunne økes til ca. 60 prosent.

4.5.5. Anbefaling

1. Det legges tilrette for fortetting, basert på områdevis planlegging. Gjennom tverrfaglig kompetanse og beboermedvirkning er det samtidig et mål å sikre miljøkvaliteter, oppruste og vitalisere områdene.
2. Frigjorte økonomiske ressurser ved tomtsalg kan komme områdene tilgode, slik at områdenes bokkvaliteter bedres.
3. Fortettingsprosjekter innarbeides i kommunens utbyggingsprogrammer med ca. 60 prosent av total utbygging pr. år i kommuneplanperioden.
4. Selv om det legges tilrette for økt fortetting, forutsettes det at det til enhver tid er tilrettelagt et variert tilbud og overkapasitet av tomter/boliger i nye utbyggingsområder, slik kommunens boligpolitikk har vært i mange år.
5. Ny bebyggelse må som hovedregel underordne seg det etablerte miljø på stedet.

4.6. AREALPLANEN

Arealdelen trekker opp de store linjer for utvikling og bruk av kommunens arealer

---

Kommuneplanens arealdel trekker opp de store linjer for utvikling og bruk av kommunens arealer. Den formelle planhorisonten er 12 år, men det er nødvendig å arbeide med et vesentlig lengre tidsperspektiv.

Det vesentligste spørsmål som avveies her er forholdet mellom vern og utbygging. Kommuneplanens arealdel er revidert med bakgrunn i dette og i de anbefalingene som framgår av kapitlene 4.2 - 4.5.

4.6.1. Kommunens arealdel - kommunedelplaner

I denne arealplanrevisjonen er det lagt opp til samme prinsipper for arealplanlegging som i arealplanen av 1990. Det betyr at det forutsettes at kommuneplanarbeidet følges opp med kommunedelplaner for avgrensede områder. Dette er planer som klarlegger arealbruken mer i detalj og angir om nye utbyggingsområder skal nyttes til bolig-, næring-, offentlige formål eller annet.

I erkjennelse av at dagens planlegging stadig setter større

krav til avveininger av mange forhold og medvirkning fra befolkningen, er detaljerte og integrerte kommunedelplaner en forutsetning. (Med integrert planlegging forstås sammenheng mellom fysiske, økonomiske og sosiale forhold).

1. **Kommuneplanens arealdel følges opp med kommunedelplaner for naturlig avgrensede områder.**
2. **Kommunalutvalget avgjør hvor og når kommunedelplanlegging skal igangsettes.**

4.6.2. Vern av kyst- og naturområder

Grøntstrukturplanen har gitt premisser for hvilke områder som skal bevares som naturområder

Grøntstrukturplanen har gitt premisser for hvilke områder som kan bebygges i kommunen og hvilke som skal bevares som naturområder.

Kristiansand har med sin beliggenhet mot sjøen særlige kvaliteter. Arealplanen tar utgangspunkt i at prinsippene i den etablerte utbyggingsstrukturen skal beholdes. Det betyr at det skal sikres god tilgjengelighet fra utbyggingsområdene til sjøområder og til skogsterreng. Mellom utbyggingsområdene - og dels inn i disse - er det sikret grønne «korridorer» som gjør

Boligområdene på Andøya har blitt populære på grunn av beliggenheten nær sjøen

at det blir kortest mulig avstand fra boliger til friluftsområder.

Det er på arealplankartet inntegnet en «markagrense» som er å betrakte som en grense mot store sammenhengende naturområder som utbygging ikke skal overskride. I utbyggingsområdene vil det også være grønne «korridorer» som ikke fremgår av arealplanen, men som vil få sin endelige utforming gjennom kommunedelplaner eller allerede godkjente reguleringsplaner.

For de ytre kystområdene og for Flekkerøy er det utarbeidet egne kommunedelplaner som er gjengitt forenklet på arealplankartet. For disse områdene gjelder Kystsonenplanen og

Flekkerøyplanen med bestemmelser. Disse planene verner viktige deler av strandområdene mot bygging. For områdene som dekkes av kystsoneplanen, Flekkerøyplanen og havneplanen gjelder disse med unntak av Bruvannsområdet/Torsteinsnes, hvor kommuneplanen gjelder foran kystsoneplanen.

- 1. Kommunens utbyggingsområder skal sikres god tilgjengelighet til sjøen og/eller store, sammenhengende turområder.**

4.6.3 Arealbruk og transportbehov

Gjennom «Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging», «Transportplan for Kristiansand» og miljøbyprogrammet er det gitt klare føringer for kommuneplanens arealdel.

For å redusere behovet for bruk av bil og for å bedre grunnlaget for kollektivbetjening er en del av de perifere, framtidige utbyggingsområdene sløyfet ved foreliggende arealplanrevisjon. Framtidige utbyggingsområder er for en stor del samlet i Randesund, (se pkt. 4.2.). Det er også lagt opp til økt grad av fortetting i allerede utbygde, eldre områder, (se pkt. 4.5). Videre utvikling av kommunens senterstruktur ved at offentlige og private tjenestetilbud bygges ut i bydelene medvirker til redusert transportbehov, (se pkt. 4.3).

- 2. I kommunens utbyggingsprogrammer prioriteres fortetting i utbygde, sentrale områder og nye områder som er lite transportskapende.**

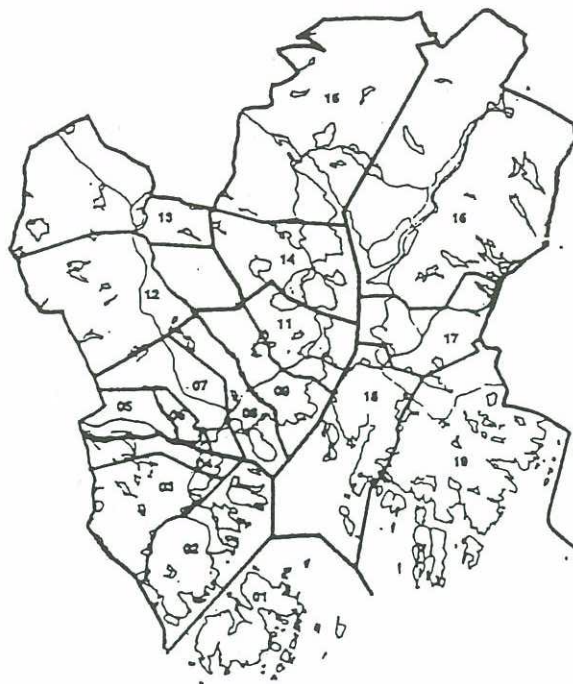
4.7. OMRÅDEVIS BESKRIVELSE AV AREALPLANENS REVISJONER

Det meste av utbyggingen i perioden 1995 - 2006 - og også senere - anbefales i Randesund. Vurdering av transportbehovet har medført at enkelte utbyggingsområder særlig i perifere deler av kommunen er sløyfet, og noen nye, mer sentrale er kommet til.

Område- og bydelsentrene er vist på kartet. Fortetting og god utnyttelse av arealene nær disse sentrene reduserer arealforbruket og transportbehovet.

Flekkerøyplanen, Kystsoneplanen og Havneplanen er innarbeidet i arealplankartet. For disse arealene gjelder disse planene.

Hvor reguleringsplaner ikke samsvarer med kommuneplankartet gjelder reguleringsplanen unntatt hvor dette er angitt spesielt på arealplankartet.

VÅGSBYGD/FLEKKERØY

- 01 - Flekkerøy
- 02 - Voie/Møvik
- 03 - Midtre Vågsbygd
- 04 - Sletheia

SENTRALE BYDELER

- 05 - Hellemyr/Fjellro
- 06 - Tinnheia
- 07 - Grim/Møllev./Dalane
- 08 - Kvadraturen/Eg
- 09 - Lund/Sødal
- 11 - Kongsg./Ø. Gimlekollen

TORRIDAL

- 12 - Strai
- 13 - Mosby

JUSTVIK/ÅLEFJÆR

- 14 - Justvik
- 15 - Ålefjær

RANDESUND/TVEIT

- 16 - Tveit
- 17 - Hånes/Timenes
- 18 - Søm/Torsvikheia
- 19 - Ytre Randesund

4.7.1. Område 01 - Flekkerøy

Området er behandlet i Flekkerøyplanen.

4.7.2. Område 02 - Voie/Møvik

En stor del av området dekkes av Kystsonenplanen. Dyrkede arealer på Møvik - Brøvik - indre Andøya har vært vurdert som byggeområder men anbefales beholdt som jordbruksområder, i tråd med Kystsonenplanen.

Markagrensa er lagt et stykke fra området ved Voie kirke for å muliggjøre framtidig kirkegård for Vågsbygd. Ravneheia er

Møvik og Voie

sløyfet som utbyggingsområder som i Kystsonenplanen. Arealet Kroodden tas ut av kommuneplanen og det fremmes reguleringsplan som gir mulighet for en begrenset utbygging. Holskogen industriområde er redusert mot øst men utvidet mot vest. Reguleringsplanen dat. 15.04.86 for Holskogveien Industriområde oppheves delvis. Revisjonene samsvarer i hovedsak med «Grøntstrukturplanens» anbefalinger.

4.7.3. Område 03 - Midtre Vågsbygd

Et nytt, mindre utbyggingsområde er tatt med i Nordtjønnåsen. For de sentrale delene av Vågsbygd bør det utarbeides kommunedelplan som åpner for bymessig bebygging. Bygging av vei mellom Bråvann og Åsane innebærer miljøkonflikter og vil få sin endelige avklaring gjennom reguleringsbehandling.

4.7.4. Område 04 - Slettheia

Framtidig utbyggingsområde på Borheia er redusert på vestsiden i tråd med «Grøntstrukturplanen». Det åpnes for noe utbygging av industri/service syd for E18 ved Fidjane veiserviceanlegg. For riksvei 456 Vågsbygd innarbeides mulig omlegging av veitraseen.

Slettheia

4.7.5. Område 05 - Hellemyr/Fjellro

Utbygging av Vestheiene er beholdt. Veiforbindelse mellom Vestheiene og Tinnheia vurderes i egen reguleringsplan. Veiforbindelsen er gunstig for kollektivbetjeningen av områdene, men medfører miljøkonflikter.

Hellemyr

4.7.6. Område 06 - Tinnheia

Utbyggingsområde vestover mot Vestheiene er utvidet noe. Eigevannene inngår i sammenhengende naturområde. Utbygging av Tinnheia felt O vurderes i en egen reguleringsplan.

4.7.7. Området 07 - Grim/Møllevann/Dalane

Området er interessant for fortetting og mer bymessig bebyggelse.

4.7.8. Område 08 - Kvadraturen/Eg og Odderøya

Kvadraturen vil bli behandlet i egen kommunedelplan. Arealbruken på Eg er endret i henhold til vedtatt reguleringsplan, men er ikke i tråd med «Grøntstrukturplanen». Eventuell fornyet vurdering tas som reguleringsplanbehandling. Odderøya vil opphøre som militært område i løpet av få år. Området bør forbli i offentlig eie og ikke utbygges før det er vurdert i egen kommunedelplan.

4.7.9. Område 09 - Lund/Sødal

Området er interessant for fortetting og har mulighet for mer bymessig bebyggelse på Lund. Elvebredden øst har et stort utbyggingspotensiale for institusjoner, næring eller boliger. Området må utnyttes slik at byens sentrum styrker sin attraktivitet.

Gimlemoen skal nedlegges. Reguleringsplan dat. 27.01.93 for Gimlemoen leir med unntak av naturvernområde oppheves, og Gimlemoen reguleres som universitetsområde. Bystyret mener at hele Gimlemoen leiområde bør reguleres til høgskole- og universitetsformål. Dermed sikres de langsiktige

utviklingsmulighetene for både undervisning, forskning og andre naturlig tilhørende virksomheter. Studentboliger forutsettes innpasset etter nærmere vurderinger av plassering og omfang.

Av hensyn til framdriften for høgskoleutbyggingen er imidlertid bystyret positive til at Statsbygg i første omgang utarbeider forslag til reguleringsplan for en begrenset del av Gimlemoen. Det må være mulig å revurdere planens avgrensning dersom resultatet av arkitektkonkurransen eller andre forhold skulle tilsi det. Muligheten for utvidelse av Gimlehallen må ivaretas. I samarbeid med kommunen forutsettes Statsbygg å starte utarbeidelsen av reguleringsplan for den resterende delen av området snarest. Utkast til reguleringsplan bør foreligge før den første planen er ferdigbehandlet. Kommunen ønsker å drøfte rammebetingelsene for arkitektkonkurransen. Det må vurderes om ikke en grøntkorridor bør innpasses gjennom delområdet.

Roligheden-området er under regulering.

Lund og Sødal

4.7.10. Område 11 - Kongsgård/Gimlekollen

Området har potensiale for spredt fortetting. Markagrensa ivaretar stort sett den etablerte grensen mellom byggeområdet og friluftsområdene. Kongsgårdjordene/Bjørndalssletta tas ut av kommuneplanen. Det fremmes en samlet reguleringsplan for hele området hvor det både tas hensyn til Sanitetsforeningens ønsker om utbygging og kommunens ønsker om naturområde. Reguleringsplan fremmes for bystyret innen desember 1996.

Veiforbindelse mellom E18 og Kongsgård industriområde vil bli fremmet som egen sak. Kongsgårdbukta dekker trolig ikke kommunens behov for ytterligere havneareal. Det bør igang-

settes et arbeid som avklarer dette sett i sammenheng med arealene ytterst i Korsvikfjorden.

Landbruksområde på Gill angis som «Område med spesielle jordbruksinteresser».

Lintjønnområdet vurderes som framtidig utbyggingsområde.

4.7.11. Område 12 - Strai

Gangdalen syd er vesentlig redusert som framtidig byggeområde og arealene ses i sammenheng med de svært verdifulle friluftsområdene-områdene sydover mot Baneheia. Reguleringsplan for Haus dat. 13.02.69 oppheves. For riksvei 39 Strai innarbeides mulig omlegging av veitrase. Landbruksområdet på Aurebekk angis som «Område med spesielle jordbruksinteresser».

Strai

4.7.12. Område 13 - Mosby

Jonsbergheia (Lillefjell 2) og Omåsen er sløyfet som nye byggeområder i kommuneplanperioden. Høietun 3 er beholdt.

Det er ikke vist noen senterstruktur i de to områdene Strai og Mosby. Områdene har store arealreserver som kan bygges ut, men åpningsinvesteringene er store. Eventuell framtidig utbygging i områdene må ha utgangspunkt i en samlet kommunedelplan og ved utbygging må en stor del av kommunens utbyggingsvolum kanaliseres hit for å forsvare kostnadene til infrastrukturen. Områdene er vurdert som interessante etter en utbygging i Ytre Randesund.

4.7.13. Område 14 - Justvik

Området får økt utbygging ved at et nytt, mindre felt tas med på Eidet, feltene Føreid/Jærnesheia Nord utvides mot nord. Før Justvik Vest vurderes i utbyggingssammenheng, utarbeides det egen kommunedelplan for hele Justvikområdet i samarbeid med representanter for beboerne. Arealet angis som «Landbruks-, natur- og friluftsområde forøvrig». Denne konsentrasjonen av utbyggingssområder vil forsterke grunnlaget for Justvik områdesenter. Av hensyn til den store, framtidige utbyggingen i området er deler av strandområdene foreslått båndlagt for å sikre bruken for almennheten. Strandarealene som er foreslått båndlagt ved Justvik, Jærnes og Føreid angis som «områder med spesielle naturvern- og friluftsinnteresser». Det må føres en streng dispensasjonspraksis i området.

4.7.14. Område 15 - Ålefjær

Området får redusert utbygging ved at feltene Kostøl, Gruetjønn og Ålefjær utgår som nye byggeområder. Området har for spredt og liten bosetting til å gi grunnlag for utvikling av et områdesenter. Steinbrudd ved Ålefjærstjorden må ikke godtas.

4.7.15. Område 16 - Tveit

Utbyggingen i området er begrenset til Kalkfjellet og en utvidelse av Moneheia mot Lauvåsen. Feltene Hamre og Lømslandsheia utgår som nye byggeområder.

Dønnestadområdet reguleres som jordbruksområde.

For riksvei 41 Tveit innarbeides mulig omlegging av veitraseen.

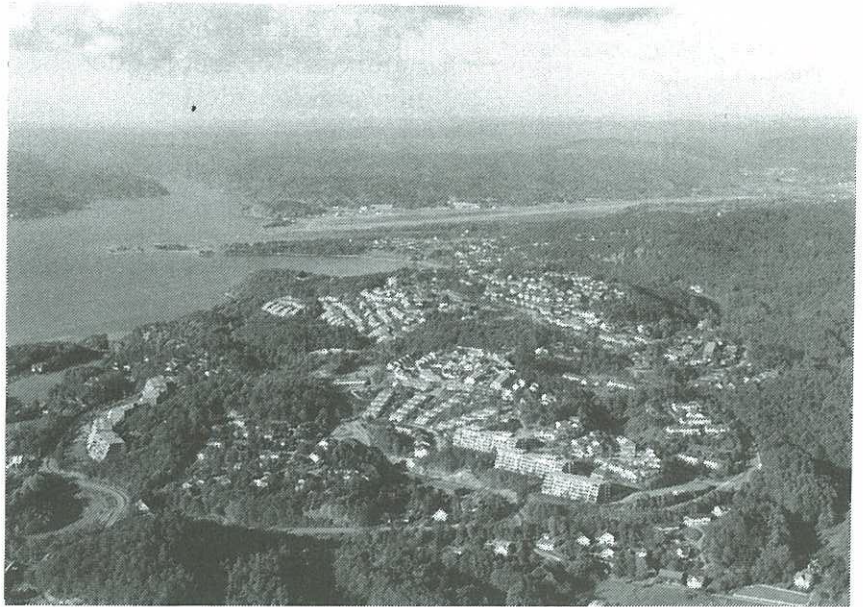
Landbruksområde ved Tveidevann angis som «Områder med spesielle jordbruksinteresser». Ny vei mellom Hamresanden og Kjevik behandles i egen reguleringsplan.

4.7.16. Område 17 - Hånes/Timenes

Lauvåsen er beholdt som nytt byggeområde. Felt Berhus er utvidet og det er åpnet for utbygging vest for Strømsdalen og på syd-vestsiden av Hånesbukta. Denne utbyggingen vil være med å bygge opp under dannelsen av et bydelssenter på Rona. Nye byggeområder i Sørlandsparken er beholdt og utvidelser av Kristiansand Dyre- og Fritidspark er sikret med nytt byggeområde nord-østover til Langsvannet i inneværende kommuneplanperiode og videre utvidelse senere til Krogevann. Den nøyaktige arealavgrensningen mot vest må

fastlegges i forbindelse med reguleringsplan for nedslagsfeltet for Vesvann.

Bystyret ønsker at ny adkomstvei til Kjevik fra E18 ved Dyreparken vurderes. Ånasvassdragets vernesone avklares gjennom egen reguleringsplan.

Hånes, Hamresanden og Kjevik

4.7.17. Område 18 - Søm/Torsvikheia

For Dvergsnesområdet beholdes gjeldende regulering. Området vurderes sammen med Kongsgårdbukta som framtidig havne- og industriområde. Inntil denne utredningen foreligger føres det streng dispensasjonspraksis i området. Rådmannen igangsetter utredningene raskt. Den må foreligge innen utløpet av første halvår 1996.

De nærmeste årene vil størstedelen av kommunens utbygging foregå i Korsvik-Strømme-området. Det offentlige tjenestetilbudet for bydelen Randesund som er under utbygging, må knyttes til Høvågveien og Randesund bydelscenter ved Rona. Bydelscenteret må dekke behovet for offentlig og privat tjenesteyting for hele Randesund og bør ha en konsentrert utbyggingsform.

Sydspissen av Søm-halvøya, arealene mellom Kjellevik og Knarrevik, er vurdert som nytt byggeområde, men anbefales beholdt som landbruks-, natur- og friluftsområde i tråd med kystsoneplanen

4.7.18. Område 19 - Ytre Randesund

Det forutsettes økt areal for utbygging på Benestad og Fidje. For kystområdene vises til Kystsoneplanen.

Østre del av Benestadområdet angis som «landbruks-, natur- og friluftsområde forøvrig». Skytebanen på Benestad vurderes i egen utredning som utarbeides av kultursektoren.

Store områder rundt Frigstad og deretter nord-øst for Drange mot Høvåg utgjør kommunens utbyggingspotensiale i kommende kommuneplanperiode.

Arealet øst for Drange angis som «område med spesielle naturvern- og friluftsinnteresser». Markagrensen justeres tilsvarende.

Et samarbeid med Lillesand kommune om felles kommunedelplan for arealene Drange - Høvåg - Sørlandsparken vil avklare utbyggingsmuligheter og potensiale for fritidsaktiviteter og friluftsliv i dette meget interessante området.

4.8. RETNINGSLINJER FOR HVORDAN BARN OG UNGES INTERESSER SKAL IVARETAS VED UTARBEIDELSE AV REGULERINGS- OG BEBYGGELSESPLEANER

4.8.1. Planbeskrivelse

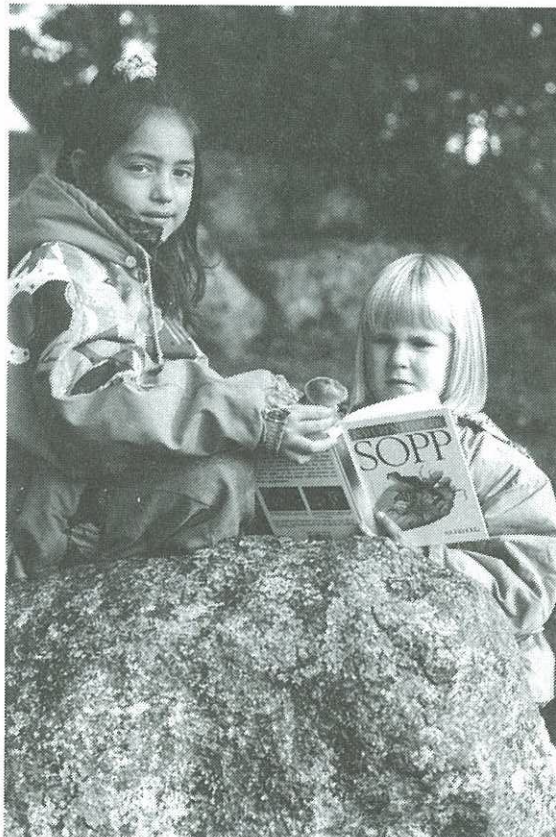
Ethvert forslag til regulerings- og bebyggelsesplan skal ha et eget punkt i planbeskrivelsen som omhandler hvordan barn og unges interesser er blitt ivaretatt i planarbeidet.

Beskrivelsen skal redegjøre for følgende punkter:

- Om planområdet er eller har vært aktivt brukt som leke-/aktivitetsområde for barn (kilde oppgis).
- Hvordan planen er tenkt med hensyn på å sikre tilstrekkelige og velegnede leke- og oppholdsarealer sommers- og vinterstid for barn i ulike aldersgrupper.
- Om kravene til lekearealer er innfridd for de omkringliggende boområder, og om foreliggende planområde er egnet for å dekke et eventuelt udekket lekeplassbehov i nærmiljøet.
- Adkomstmulighetene til lekeplasser, friområder/friluftsområder, skole/barnehage
- Hvordan lokalklima, miljøforhold og ulykkesforebygging er ivaretatt i planen.
- Tidspunkt og rekkefølge for gjennomføring av tiltak som berører barns interesser.
- På hvilken måte barn og unge er tatt med på råd i planprosessen.

4.8.2. Planutforming

- Ved utarbeidelse av regulerings- og bebyggelsesplaner skal de anlegg som er beskrevet i kommunens vedtekt til plan- og bygningslovens (pbl) §69.3 innpasses. I den grad slike anlegg er dekket på tilstøtende areal må det dokumenteres.
- Der behovet for lekeareal eller andre fellesfunksjoner må dekkes utenfor planområdet, kan kommunen kreve at det utarbeides plan som også omfatter slike areal. Det skal godtgjøres at nødvendige areal vil bli satt i stand til slik bruk i rimelig fremtid.
- Ved søknad om byggetillatelse i områder der det ikke foreligger samlet plan for uteareal, lekeplasser, trafikksikkerhetsløsninger kan bygningsrådet kreve en tilsvarende redegjørelse før byggetillatelse gis.

Det er viktig at barn har anledning til naturopplevelser i sitt nærmiljø. To barn fra Øvre Slettheia førskole studerer sopp på en av sine ekskursjoner

Private uteplasser

- Hver bolig skal ha en privat og skjermet uteplass.

Felles utearealer/møteplasser.

- I konsentrert boligbebyggelse avsettes det minimum 25 m² felles uteareal pr. bolig. I utbygde områder gjelder dette som en målsetting, men kan dispenseres fra etter en konkret vurdering av hvert enkelt tilfelle.

Med felles uteareal menes ubebygd areal innenfor bebyggelsens brutto tomteareal som er egnet til felles opphold og lek.

Felles utearealer som medregnes:

- felles uteoppholdsplasser.
- andre arealer, plasser, gangveier som gjennom sin utforming egner seg til lek og opphold.
- gatetun.
- felles eide dyrkingshager innenfor tomten.
- områder for naturbevaring og grøntarealer.
- større felles takterrasser.

Arealer brattere enn 1:3 medregnes ikke.

Naturområdene i Kristiansand tilbyr barna gode muligheter for lek og opplevelser

Lekeplasser og ball-løkker.

- Lekeplasser og ball-løkker planlegges og opparbeides i samsvar med kommunens vedtekter til pbl. §69.3 og vedtatt normer for opparbeidelse av ball-løkker og lekeplasser i Kristiansand kommune.
- Lekearealer og ball-løkker skal ha trafikksikker atkomst.
- Lekearealer bør ha variert terreng. Det må etterstrebjes å verne om naturlig trevegetasjon.

Terreng brattere enn 1:3 medregnes ikke i lekeplassarealet.

- Felles- og offentlige uteoppholdsarealer skal planlegges slik at de blir naturlige møtesteder for alle beboere i området.
- Alle felles og offentlige uteoppholdsarealer skal ha lun og solrik beliggenhet. Arealene skal i det alt vesentlige ha sol ved jevndøgn kl. 12.00. De skal være beskyttet mot forurensing. Bakgrunnsstøyen skal ikke overstige 55 dBA.

4.8.3. Opparbeidelse, drift og vedlikehold av lekeplasser og andre felles uteoppholdsarealer

Tidspunkt for opparbeidelse

- Etter at regulerings- og bebyggelsesplaner er godkjent plikter utbygger (eier) å opparbeide arealet i overensstemmelse med planen. Fullføring av opparbeidelsen av felles utomhusanlegg skal normalt være samtidig med bebyggelsen og senest første vekstsesong etter at 50 prosent av leilighetene er ferdigstilt/innflyttet. Sandlekeplasser skal imidlertid ferdigstilles når tomtene er byggeklare.

Økonomisk sikkerhet

Gjennom utbyggingsavtale eller annen avtale bør kommunen kreve sikkerhet, event. bankgaranti, for at lekearealer og andre felles uteoppholdsarealer opparbeides i overensstemmelse med vedtatte planer. Dette må gjøres før arbeid i marka starter.

Juridisk ansvar for drift og vedlikehold

- Vedlikehold av lekearealer og uteoppholdsarealer kan ivaretas av private (beboerne) og det offentlige. Inspeksjon av lekeplasser må intensiveres og det juridiske ansvaret presiseres.

4.8.4. Barn og unges medvirkning

- Barn og unges representant i bygningsrådet skal på et tidlig tidspunkt orienteres om igangsetting av planarbeid som vil berøre barn og unges oppvekstvilkår, og skal gis mulighet for å framkomme med synspunkter underveis. Elevråd ved den enkelte grunnskole kan være høringsinstans når plansaker i deres skolekrets område er oppe til behandling.
- Saksframstilling og saksgang må tilpasses og gjøres lett tilgjengelig og forståelig for barn og unge.

---

5. «KONSERNET» KRISTIANSAND KOMMUNE

Kommunens inntekter skal gi innbyggerne gode tjenester til en riktig pris

---

Kristiansand kommune har et budsjett på ca. 2 milliarder og 4.300 ansatte (dette utgjør 3.500 årsverk). Inntektene er hovedsaklig skatter, avgifter og egenbetalinger. Kommunen får også tilskudd fra staten. Disse pengene skal gi innbyggerne gode tjenester til en riktig pris. Ved at de ansatte i kommunen får mulighet til utvikling i jobben, kan de bidra til dette.

5.1. KOMMUNENS VIRKSOMHETSFILOSOFI

«Kristiansand kommune har en effektiv tjeneste-produksjon, som bygger på respekt for innbyggernes integritet og bidrar til at innbyggerne tar ansvar».

Følgende 7 organisasjonsverdier skal støtte opp om kommunens virksomhetsfilosofi og sikre at en konkurransedyktig kommunal tjenesteproduksjon. Disse gir en beskrivelse av hvilke rammer kommunens drift skal skje innenfor, og hvilke hensyn som skal ivaretas i den daglige driften.

1. Politikerne utøver overordnet styring ved hjelp av mål, resultatrettet styring og kontroll.
2. Kommunens innbyggere får tjenester til en pris og en kvalitet de er fornøyd med.
3. Alle ansatte og enheter i kommunen produserer tjenester som er riktige i forhold til vedtatte mål og fastsatt «god nok» kvalitet.
4. Kommunen er organisert slik at den kan løse de oppgaver som er vedtatt i handlingsprogrammet på en effektiv måte.
5. De ansatte gis mulighet for utvikling i jobben, slik at de kan utføre sine arbeidsoppgaver på en god måte.
6. De ansatte tar ansvar slik at vedtatte mål nås innen de gitte frister.
7. Kommunens innbyggere behandles ut fra prinsippet om rettsikkerhet og like rettigheter.

Kommunens innbyggere behandles ut fra prinsippet om rettsikkerhet og like rettigheter

---

5.2. KONKURRANSEEVNE

Produktivitets- og effektivitetsøkning er et overordnet mål for all virksomhet. For å opprettholde en effektiv forvaltning av ressursene, må kommunen være villig til å konkurrere der dette er naturlig. Fysiske og organisatoriske forhold tilrettelegges for et positivt og inspirerende, kreativt arbeidsmiljø.

Fysiske og organisatoriske forhold tilrettelegges for et positivt og inspirerende, kreativt arbeidsmiljø

Kommunens konkurransevne er helt avhengig av den kompetanse og de ressurser som de ansatte besitter. Effektivisering er derfor både et spørsmål om å sørge for utvikling av de ansattes ressurser, og teknisk/økonomisk rasjonalisering. Det må derfor føres en personalpolitikk hvor de ansatte gis mulighet for faglig utvikling, annen etterutdanning og omskolering der dette er nødvendig. Personalpolitikken bør underbygges med økonomiske beregninger som for eksempel rekrutteringsøkonomi og arbeidsmiljøøkonomi.

Bystyresalen benyttes ofte til kommunale kurs

5.3. BRUKERORIENTERING

Dagens kommuner er i stor grad tjenesteytere overfor innbyggerne. Dette innebærer at virksomheten har blitt mer kundefokusert, og det stilles stadig strengere krav til tjenestenes kvalitet og service.

For at kommunen skal produsere tjenester til en pris og kvalitet som brukerne er fornøyd med, må det bli innført systemer for å sikre at kvaliteten på tjenestene opprettholdes (kvalitetssikringssystemer).

For å sikre en god sammenheng mellom behov og tjenester, må dialogen med brukerne bedres

---

For å sikre en god sammenheng mellom brukernes behov, og de tjenestene som ytes må dialogen med brukerne bedres. Kommunen må utvikles til en «lærende» organisasjon, hvor brukernes behov bestemmer endringer i mål, og kommunes ledere og ansatte endrer adferd i takt med dette.

Kristiansand kommune har konkurransedyktig pris og kvalitet på de tjenester vi produserer i forhold til private bedrifter og sammenliknbare kommuner.

Det er utviklet kvalitetssikringssystemer som gjør kommunen i stand til å fange opp brukernes behov, og tilby tjenester til avtalt pris og kvalitet.

6. HVA PÅVIRKER UTVIKLINGEN?

Utviklingen i en norsk kommune påvirkes av mange forhold. De seneste årene har staten gitt kommunene større frihet til å løse sine oppgaver innen bestemte rammer. Kristiansand mener at landsdelen vil være best tjent med større samordning, f.eks. ved at flere kommuner slås sammen og at Aust- og Vest-Agder blir ett fylke. Endringer i internasjonale spilleregler kan også få konsekvenser for en kommune med et næringsliv og andre aktiviteter som i stor grad er rettet mot utlandet. For å styre utviklingen dit vi selv ønsker, må vi aktivt påvirke de organer som bestemmer rammene.

6.1. STATLIG STYRING

Statens intensjon de siste 10-15 år har vært redusert statlig detaljstyring, med større rom for lokal handlefrihet. I stedet for øremerkede tilskudd opereres det nå i sterkere grad med samlepotter, stimulerings tiltak, informasjon og holdnings- skapende tiltak. Resultatene blir best ved at staten setter mål og rammer, og at kommunene gjennom sin lokalkunnskap velger metodene som skal brukes.

Denne utviklingen gir kommunen to klare utfordringer:

Kommunen må være offensiv for å påvirke statlige beslutningsprosesser

- ◆ Kommunen må være offensiv for å påvirke statlige beslutningsprosesser.
- ◆ Videreutvikle mål- og resultatstyring (særlig innenfor undervisning og deler av omsorg som tidligere har vært underlagt størst detaljstyring).

Stortingets kommunalkomite får orientering om kommunens utfordringer

6.2. ENDRINGER I KOMMUNE- OG FYLKES-INNDELINGEN

Det er snart 30 år siden Kristiansand fikk utvidet sine kommunegrenser. Spørsmålet om å endre kommune- og fylkesgrensene er igjen satt på dagsorden (NOU 1992:15 «Kommune og fylkesinndelingen i et Norge i forandring»).

6.2.1. Neppe kommunesammenslåinger før etter år 2000

Det fremgår av utredningen at kommunesammenslåinger i regionen kan være aktuelt. Det viktigste argumentet for å endre kommuneinndelingen er at Kristiansands kommunegrenser ikke samsvarer med det lokale arbeids- og boligmarkedet.

En eventuell endring i kommune- og fylkesinndelingen vil tidligst kunne skje etter Stortingsvalget i 1997, men neppe før etter år 2000.

6.2.2. Sammenslåing av Agderfylkene

Kristiansand kommune anbefaler at Aust- og Vest-Agder slås sammen til ett fylke så snart som mulig. Fylkesgrensen fører til uheldige og lite rasjonelle løsninger i planlegging, senterutvikling og tjenesteproduksjon.

Fylkesgrensen mellom Aust- og Vest-Agder fører til uheldige og lite rasjonelle løsninger

---

6.3. INTERNASJONALE ENDRINGER

Kommunesektoren står overfor nye utfordringer som følge av tilpasning til endrede internasjonale forhold, både i globalt og europeisk perspektiv. De mest aktuelle i denne sammenheng er:

- Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde (EØS)
- Den Europeiske Union (EU)
- World Trade Organization (WTO)

Den europeiske integrasjonsprosess er dominerende med hensyn til hvilke endringer kommunene vil måtte tilpasse seg gjennom EØS-avtalen.

Det må være en sentral utfordring å utnytte byens beliggenhet til kontinentet

---

Uansett hva man gjør vil kommunen bli påvirket av de endringer som skjer i Europa i dag. Det må være en sentral utfordring å utnytte byens gunstige beliggenhet til kontinentet.

---

7. HVEM BOR I KRISTIANSAND I FREMTIDEN?

Ved siste årsskifte hadde Kristiansand kommune over 68.000 innbyggere, og det blir stadig flere av oss. Det skyldes at mange flytter hit, samtidig med at vi lever lenger. Andelen av barn og eldre innbyggere over 80 år øker. Mange av kommunens nye innbyggere kommer fra fremmede nasjoner og kulturer. Det krever ekstra omtanke i planleggingen. Alle de tre gruppene som er nevnt, har krav på spesielle tiltak.

7.1. BEFOLKNINGSUTVIKLING

For å beskrive befolkningsutviklingen i Kristiansand brukes en befolkningsprognose som er utarbeidet av Statistisk Sentralbyrå (M1). Den baserer seg på en fremskriving av flyttemønsteret i perioden 1988-92, økt levealder, og omlag uforandrede fødselsrater. Befolkningsprognoser er usikre, og må brukes med varsomhet.

7.1.1. Årlig befolkningsvekst på 770 personer

De siste 5 årene har kommunen hatt en vekst på 715 personer pr. år. Fram til år 2000 forutsettes en årlig vekst på 770 personer (1,1 prosent). Dersom prognosen er riktig, vil det bo 72664 personer i Kristiansand i år 2000. I år 2005 vil tallet være 75913 personer, i år 2010 - 78671 personer og i år 2015 har vi økt til 81194 innbyggere.

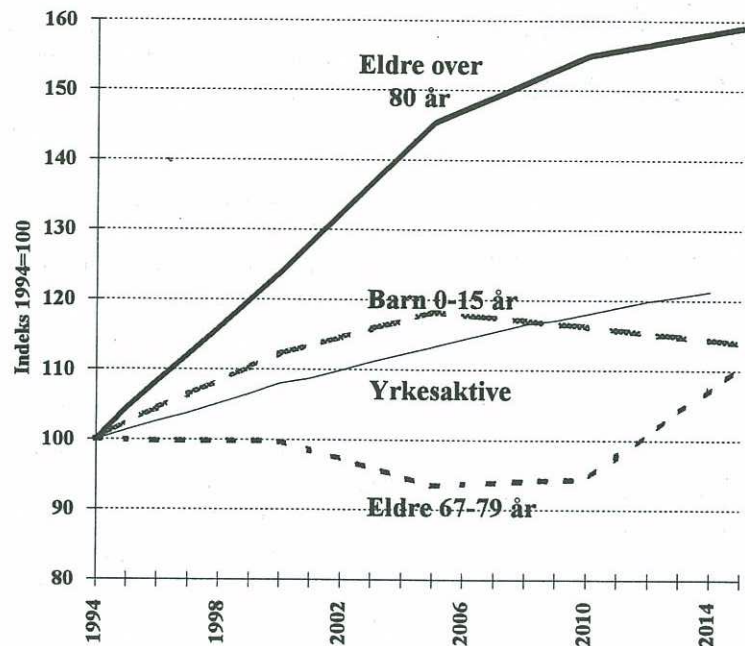
I år 2015 kan det bo 81000 innbyggere i Kristiansand

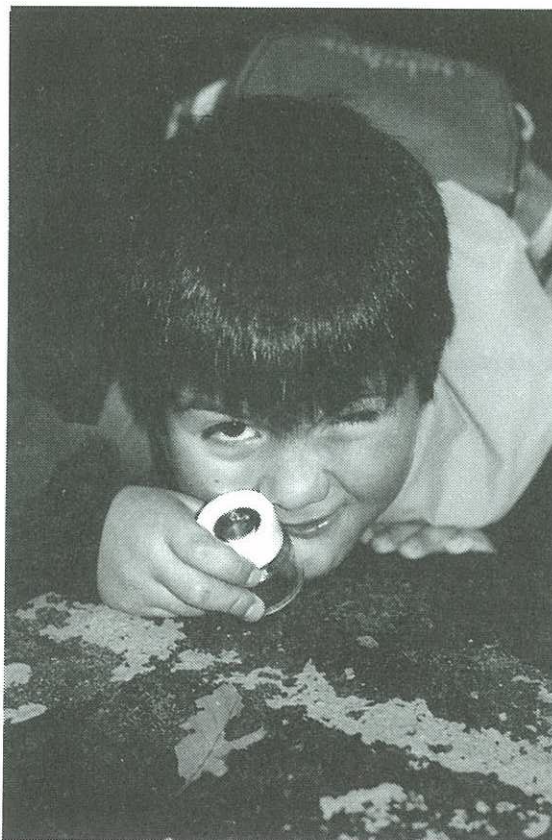
Prognose for utviklingen i ulike aldersgrupper 1994-2015

Kilde: SSB; Befolkningsprognoser

Figuren viser hvordan noen befolkningsgrupper ventes å utvikle seg de neste 20 årene. Den øverste kurven viser at aldersgruppen over 80 år blir stadig større. Det samme gjelder barn under 15 år i første del av perioden. Den yrkesaktive gruppen vokser også. Gruppen som består av eldre 67-79 år er først stabil, senere synker den, for så å vokse igjen. (Figuren er indeksert.).

7.1.2. Flere fremmedkulturelle innbyggere

83 ulike nasjonaliteter er representert i kommunen

Kristiansand er de siste 10-20 årene blitt en by med bredt innslag av andre kulturer. Man finner 83 ulike nasjonaliteter som tilsammen utgjør ca. 7,2 prosent av folketallet (regnet etter fødeland). Utviklingen framover er svært vanskelig å vurdere. Det er imidlertid sannsynlig at kommunen fortsatt vil motta flyktninger.

7.2. UTFORDRINGER

Økningen i antall barn 0-16 år fører til et stort behov for utbygging

Økningen i antall barn 0-16 år fører til et stort behov for utbygging av barnehager og skoler. Det er behov for å opprette 8 -10 nye skoleklasser pr. år i planperioden. Dette innebærer også økt behov for ressurser til andre kommunale tjenester for samme aldersgruppe.

Andelen eldre vil øke

Antall eldre over 80 år vil øke med opptil 50 prosent fra 1994-2006. Omlag 3/4 av kvinnene og 1/4 av mennene er aleneboende. Dette medfører et stort behov for omsorgstjenester og gjør at tilbud av sykehjemsplasser/ boliger med heldøgns omsorg og pleie må økes kraftig.

Det fremmedkulturelle innslaget i befolkningen representerer et stort mangfold av impulser

Det fremmedkulturelle innslaget i befolkningen representerer et stort mangfold av impulser, men skaper også nye typer problemer. Integrering er vanskeligere enn forventet og samspillet mellom ulike etniske grupper og nordmenn må bedres. Foreløpige resultater fra en undersøkelse i Kristiansand viser f.eks. at ca. 40 prosent av innvandrerne har liten eller ingen kontakt med nordmenn.

Trivsel og sosialt fellesskap på et av byens sykehjem

8. HVA BESTEMMER KOMMUNENS ØKONOMI?

Kommunene utgjør en stadig større del av den totale verdiskapningen i samfunnet

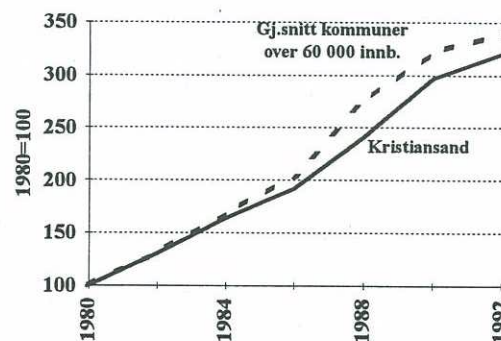
Virksomheten i kommunene utgjør en stadig større del av den totale verdiskapning i samfunnet. Deres viktigste inntektskilder er skatter, statlige overføringer, avgifter og egenbetaling for kommunale tjenester. Kristiansand har i mange år hatt forholdsvis lav skatteinntekt. Den siste tiden har det imidlertid skjedd en forandring til det bedre. Som storbykommune får Kristiansand et eget storbytillegg fra staten. Mange av de tjenestene kommunen yter innbyggerne betales enten ved hjelp av kommunale avgifter eller egenandeler.

Kommunen driver også egne bedrifter. Overskudd herfra settes av til bestemte formål og bør holdes utenfor den løpende driften av kommunen.

8.1. STERK VEKST I KOMMUNESEKTOREN

De siste 20 årene har kommuneforvaltningen hatt en markant vekst, og kommunene står for en stadig større del av landets bruttonasjonalprodukt (BNP). I 1992 var utgiftene til kommunesektoren på 21prosent av BNP, og kommuneforvaltningen sysselsatte 18 prosent av arbeidsstyrken (347 000 årsverk).

Vekst i brutto driftsutgifter pr.innbygger 1980-92

Kilde: SSB, Strukturtall for kommunenes økonomi

Kommunens brutto driftsutgifter pr.innbygger er økt med 205 prosent fra 1980 til 1992. (Lønns- og prisvekst i perioden har vært ca.85 prosent).

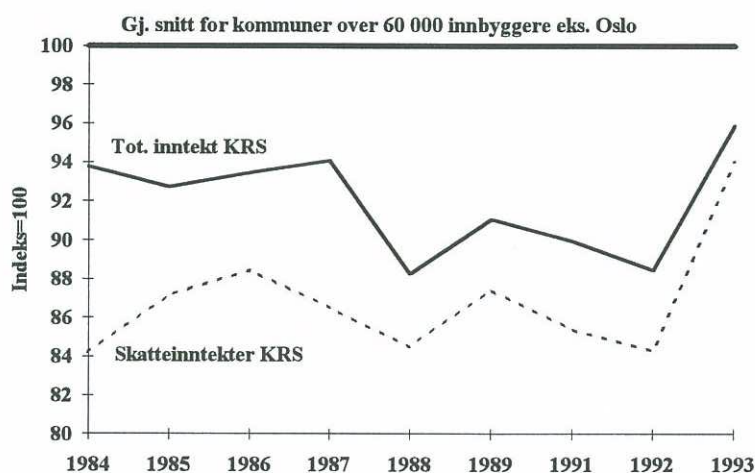
8.2. SKATTER

Skatter er en viktig inntekstkilde for kommunene. De utgjør ca. 45 prosent av kommunens inntekter. Skatteinntektene påvirkes av skatteregler, lønnsnivå og sysselsetting.

Kristiansand har i mange år hatt atskillig lavere skatteinntekter enn andre store bykommuner

Kristiansand kommune har i mange år hatt atskillig lavere skatteinntekter enn andre store bykommuner. Dette har medført at kommunen har hatt mindre inntekter å rutte med enn sammenlignbare kommuner.

Inntektsutviklingen i Kristiansand

Kilde: SSB: Strukturtall for kommunenes økonomi 1984-93

Figuren viser at skatteinngangen (inkl. eiendomsskatt) i Kristiansand har vært 10-15 prosent under gjennomsnittet i perioden 1984-93. Totalinntektene har vært 6-12 prosent under gjennomsnittet i samme periode.

Norges Banks prognoser indikerer økonomisk vekst fram mot år 2000. Staten vil sannsynligvis styre denne veksten gjennom justeringer i skatteøre og rammetilskudd.

8.3. STATLIGE OVERFØRINGER

Inntektssystemet vil bli endret fra og med 1997/98. I denne forbindelse er det viktig at kommunen, eventuelt i samarbeid med KS og andre enkeltkommuner, søker å påvirke slik at systemet på en bedre måte kan ta hensyn til storbyenes spesielle utgiftsbehov.

På kort sikt må arbeidet med økt storbytillegg og skjønnsramme intensiveres.

8.4. ANDRE INNTEKTER

8.4.1. Kommunale avgifter

De kommunale avgiftene i Kristiansand bør fortsatt fastsettes ut fra selvkostprinsippet

---

De kommunale avgiftene i Kristiansand bør fortsatt fastsettes ut fra selvkostprinsippet og slik at det stilles samme krav til produktivitet som for kommunens øvrige tjenesteproduksjon.

8.4.2. Egenbetalinger

Egenbetalinger har i takt med utbyggingen av tjenestetilbudet fått større betydning som inntektskilde for kommunen. Det bør være et mål å utvikle prissystemer som kan gi en mer optimal fordeling av kommunens samlede tjenestetilbud.

8.5. SÆRBEDRIFTER

Overskudd i særbedriftene bør ikke brukes til å finansiere den ordinære driften, men anbefales brukt til infrastrukturtiltak for videreutvikling av landsdelens hovedstad.

---

9. DET KOMMUNALE PLANSYSTEMET

Plan- og bygningsloven forutsetter at alle kommuner skal utføre en løpende planlegging med sikte på å samordne den fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling innenfor sine områder. (Pbl § 20-1). Kommuneplanen skal omfatte en langsiktig og en kortsiktig del. Dette dokumentet, som er den langsiktige delen, har en tidshorisont på 12 år. Den kortsiktige delen, handlingsprogrammet, ser 4 år framover og rulleres årlig. Årsbudsjettet er en del av handlingsprogrammet

Kommuneplanens langsiktige del søker å styre og stimulere utviklingen i Kristiansand. Planen angir hovedmål, hvilke områder kommunen må satse særskilt på og den legger i stor grad premissene for handlingsprogrammet.

Kommuneplanens arealdel får direkte rettsvirkning for bruk og forvaltningen av arealer og naturressurser i kommunen. (Pbl § 20-1).

9.1. REVISJON AV PLANEN

Den forrige langtidsplanen for kommunen ble vedtatt i 1990 og omfatter perioden fram til 2000. Bystyret vedtok 26.01.94 å starte arbeidet med revisjon av den gjeldende planen. Den politiske ledelse av arbeidet er delegert til kommunalutvalget.

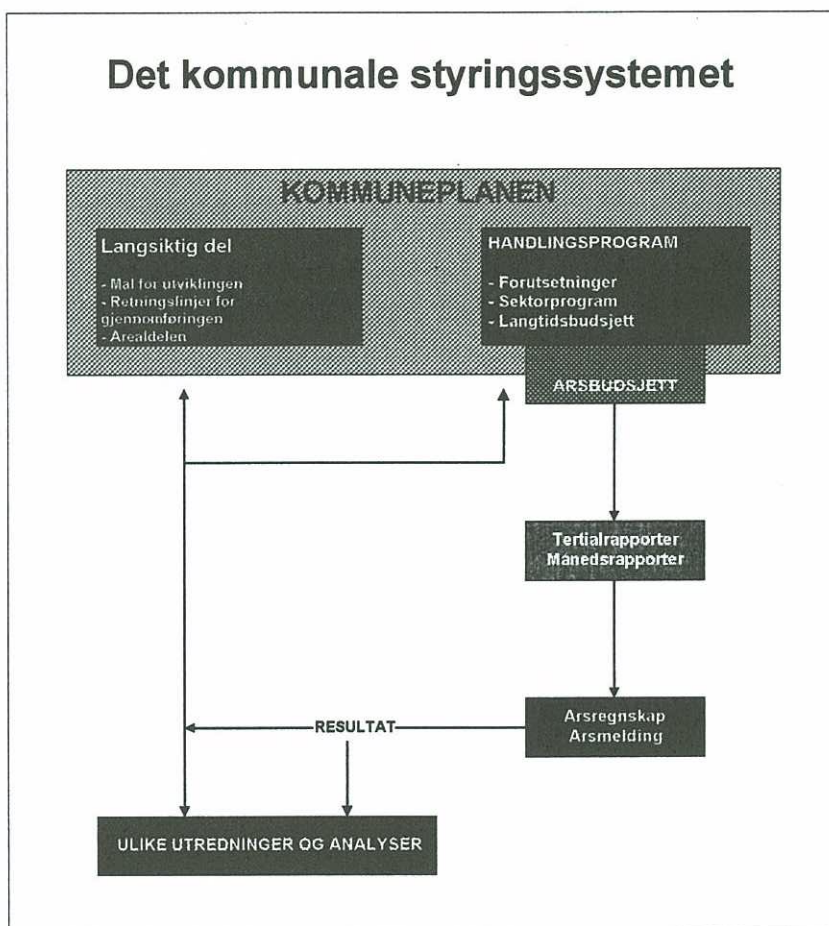
Planarbeidet er utført i administrativ plangruppe etter innspill fra sektorene og styrt av rådmannsutvalget.

9.2. BEHANDLING

Kommunalutvalget vedtok å legge planutkast ut på høring 21. mars. I den forbindelse ble det utgitt en informasjonsavis «Kristiansanderen» og holdt 8 informasjonsmøter for befolkningen. Planutkastet ble sendt til 174 høringsinstanser, herunder offentlige etater og organer, organisasjoner, velforeninger og elevråd. Ved høringsfristens utløp, 10. mai, var det kommet inn 112 høringsuttalelser.

Kommuneplanen ble vedtatt av bystyret 27. september 1995. Bystyrets endringsvedtak er innarbeidet i planen. De redaksjonelle endringene er godkjent av kommunestyret.

Det kommunale styringssystemet

9.3. BYSTYRETS VEDTAK

Bystyrets og kommunalutvalgets vedtak er vedlagt i planen i sin helhet.

VEDLEGG

OVERSIKT OVER VEDLEGG

TRYKTE VEDLEGG:

1. Ord og uttrykk
2. Mål for perioden fram til 2006
  - 2.1. Fellestjenester
  - 2.2. Undervisningstjenester
  - 2.3. Helse og sosialtjenester
  - 2.4. Kulturtjenesten
  - 2.5. Tekniske tjenester
  - 2.6. Havnevesenet og Kristiansand Energiverk
3. utskrift av møteprotokoll fra bystyrets møte 27.09.95, sak 149/95: "Kommuneplanens langsiktige del - kristiansand mot år 2006 - sluttbehandling".
4. utskrift fra kommunalutvalgets møteprotokoll fra møte 13.02.96, sak 27/96: "Kommuneplanens langsiktige del - kristiansand mot år 2006 - sluttbehandling."

UTRYKTE VEDLEGG:

1. «FOTETTING I KRISTIANSAND». En drøfting av potensiale og prinsipper for gjennomføring av fortetting i utbygde områder.
2. «HANDEL I KVADRATUREN OG I SØRLANDSPARKEN.» En drøfting av Kvadraturens og Sørlandsparkens roller som handelssentra i Kristiansand.
3. «KRISTIANSAND MOT ÅR 2041». En drøfting av prinsipper for langsiktig arealutvikling mot byens 400-årsjubileum.
4. «SENTERSTRUKTUR I KRISTIANSAND». Rapport til kommuneplanarbeidet.
5. "Arealbruk/transportbehov" En vurdering av transportbehov knyttet til forskjellige utbyggingsområder i kristiansand

VEDLEGG 1: MÅL FOR PERIODEN FRAM TIL 2006

For å få til en god sammenheng mellom kommuneplanens langsiktige og kortsiktige del, skal målene for perioden fram til 2006 innarbeides i kommunens handlingsprogram 1996-99. Målene skal evalueres og om nødvendig endres årlig, i forbindelse med handlingsprogramarbeidet.

1. FELLESTJENESTER

SATSIINGSOMRADER

Tjeneste	Ordinær virksomhet	Næringsliv	Oppvekst	Omsorg	Miljø og fysiske kvaliteter
Personadministrasjon	Alle ansatte i Kristiansand kommune har riktige kvalifikasjoner, og prioriterer tverrfaglig samarbeid.	Det er lagt til rette for mottak av lærlinger.	Kommunen er organisert med sikte på tverrfaglig samarbeid og befolkningsmedvirkning.		
Sentrale fellestjenester	Kommunen har god dialog med innbyggerne for å fange opp ønsker og orientere om tilbud og vedtak. Kommunen utnytter informasjons- og teknologiens muligheter til å skape en effektiv organisasjon.	Kommunen er profilert utad med sine konkurransefortrinn, og er i dialog med sentrale myndigheter. Studenter ved HIA gis et tilpasset praksis- og opplæringstilbud i studietiden.			Kommunens drift er miljøvennlig og miljøvennlige produkter brukes såfremt disse ikke er vesentlig dyrere enn øvrige produkter.
Næring og sysselsetting	Kommunen har et rasjonelt og samordnet plansystem. Det er etablert et koordinert system for innsamling og formidling av planleggingsdata.	Kommunen samarbeider med kommuner og fylkeskommuner for å gjennomføre tiltaksprogram for Sørlandet (jfr. "Felles mål for Agder").		Kommunen har ordninger som hjelper ungdom og andre utsatte grupper på arbeidsmarkedet.	
Miljøvern	Kommunes satsing på næringsutvikling medvirker til økt verdiskapning for næringslivet. Miljøvern legges til grunn for all kommunal planlegging og forvaltning.	Kommunen legger til rette for arrangementer som gir økt verdiskapning. Som følge av miljøbysatsingen er det etablert nye arbeidsplasser innen miljøteknologi, turisme og undervisning. Utviklingen og utbyggingen av Kristiansand som landsdelssenter baseres på miljøvennlige prinsipper.	Beboerne har et trygt og stabilt nærmiljø med tilgang til lokal service og tjenester. Befolkningen deltar i utviklingen av nærmiljøet og et bærekraftig samfunn.		Byutviklingen er snudd i bærekraftig retning. Miljøbyprogrammet er gjennomført i år 2000.

2. UNDERVISNINGSTJENESTER

SAISINGSSOMRADER

Tjeneste	Ordinær virksomhet	Næringsliv	Oppvekst	Omsorg	Miljø og fysiske kvaliteter
Ordinært tilbud under skolepliktig alder	Barnehage og skole er organisert slik at mulighetene for et strukturert samarbeid om barnas oppvekst og nærmiljø er bedret.		Kommunen har full barnehagedekning med miljø inne og ute som tilfredsstillende gjeldende krav. Barnehagene er lokalisert nær der barna bor.(2003)	Funksjonshemmede er integrert i det ordinære tilbudet.	
Ordinær undervisning grunnskole	Grunnskolen har tilpasset undervisning innenfor selvstyrte enheter med kvalitetssikring.(2000)		Det er etablert tverretatlige samarbeidsordninger om utsatte barn.(2000).	Skolen deltar i frivillig omsorgsarbeid for eldre og pleietrengende i nærmiljøet.	Barn og unge er bevisstgjort i forhold til miljøvern gjennom aktiv deltakelse i miljøarbeid i nærområdet.
Førskole	Barnehage og skole er organisert slik at mulighetene for et strukturert samarbeid om barnas oppvekst- og nærmiljø er bedret. Barn og unge deltar i utformingen av eget nærmiljø.		Barnehager og skoler er åpne som aktivitets- og kultursentre for beboerne i nærmiljøene.	Undervisningsjensenten har riktig fagkompetanse overfor funksjonshemmede.	
Skolefritidsordning	6-åringene integreres i skolens virksomhet, med et tilpasset inne- og utemiljø.(1997)				
Spesialundervisning og fremmedspråklig undervisning	Alle som ønsker det har tilbud om skolefritidsordning.(2000)				
	Spesialundervisningen utføres av personell med riktig kompetanse.(2000).				
	Fremmedspråklige går i en skole hvor undervisningen stimulerer til tospråklig og sosial integrering				

Tjeneste	Ordinær virksomhet	Næringsliv	Oppvekst	Omsorg	Miljø og fysiske kvaliteter
Voksenopplæring	<p>Kommunen har et senter for opplæring av voksne funksjonshemmede hvor det gis et tilpasset undervisningstilbud.</p> <p>Det er utarbeidet opplegg for et mer differensiert undervisningstilbud for voksne fremmedspråklige.</p>				

3. HELSE OG SOSIALTJENESTER

SATSINGSOMRÅDER

Tjeneste	Mål for ordinær virksomhet	Næringsliv	Oppvekst	Omsorg	Miljø og fysiske kvaliteter
Boligtjeneste	Kommunen har et balansert tilbud av utleieboliger og finansieringsordninger for prioriterte grupper.		Utleieboligene ligger spredt i kommunen i gode boligmiljø.	Kommunen har tilstrekkelig antall tilpassede boliger til eldre og funksjonshemmede.	
Helsetjeneste	Befolkningen opplever helse og trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold. Rehabiliteringsideologi ligger til grunn for all tjenesteyting.		Helsetjenesten yter sine tjenester i nærmiljøet i nært samarbeid med befolkningen, frivillige organisasjoner og andre offentlige etater. Helsestasjonene er et ressurscenter for forebyggende og helsefremmende tiltak i nærmiljøene.	Primærhelsetjenesten dekker hjelpebehovet for alle tynge pasientgrupper.	Befolkningen lever i forhold der fysisk miljø bevirker helse og trivsel.
Sosialtjenester	Vanskeligstilte mennesker mottar en tilpasset sosial og barnevernstjeneste.		Ingen barn som har behov for hjelp fra kommunen står i kø.(2000).	Det er etablert en råd- og veiledningstjeneste for eldre og funksjonshemmede.	
Omsorgstjenester	Barnevernet deltar i tverrfaglige samarbeidsordninger. Befolkningens behov for omsorgstjenester dekkes ved et differensiert tilbud. Standard for omsorgstjenester er fastlagt. Omsorgstjenesten ivaretar de lovpålagte offentlige oppgavene.		Konflikttrådetts tjenester er kjent i befolkningen og blir brukt i nærmiljøene når det er behov for det. Befolkningens behov for aktivitet og felleskap dekkes i nærmiljøet. Funksjonshemmede er integrert i nærmiljøet.	Befolkningens behov for bolig og omsorg dekkes i nærmiljøet. Eldresentre og øvrig forebyggende arbeid blant eldre og funksjonshemmede er etablert i bydelene. Dagtilbud til funksjonshemmede og personer med psykiske lidelser er i samsvar med behov.	

4. KULTURTJENESTEN

SAIINGSOMRÅDER

Tjeneste	Ordinær virksomhet	Næringsliv	Oppvekst	Omsorg	Miljø og fysiske kvaliteter
Tradisjonell kultur	Kulturoppgavene løses av en effektiv, samordnende og servicepreget administrasjon, og i samarbeid med frivillige organisasjoner.	Knutepunkt- og landsdelssituasjonene utvikles slik at Kristiansand fremstår som et kulturelt kraftsenter. Kulturtilbudene er utviklet slik at Kristiansand fremstår som en attraktiv by for fastboende, turister og for næringsetablering.	De kulturhistoriske elementer i nærmiljøet tilrettelegges for bruk. Barn og unge gis utviklingsmuligheter innen musikk, teater, visuell kunst og litteratur.	Det er tilrettelagt for kunst-opplevelser og kulturaktiviteter for eldre og funksjonshemmede.(2000)	
Bibliotek	Kristiansand folkebibliotek og bydelbibliotekene, er en møteplass for publikum, og et godt tilrettelagt sentrum for formidling av kultur, kunnskap og informasjon.	Biblioteket er et aktivt knutepunkt i landsdelens biblioteknettverk basert på strukturert samarbeid og arbeidsdeling, og oppkopling til nasjonale og internasjonale datanettverk.	Det finnes et bibliotektilbud i nærmiljøet.	Biblioteket har lesehjelpemidler og tilbud som gjør tjenestene tilgjengelige for alle .	
Museum	Innsamlings, forsknings- og formidlingsaktiviteten er effektiv og av god kvalitet.(2000).	Det er etablert et regionalt naturhistorisk kunnskapscenter, og museumstjenesten for Vest Agder/Agder er i formell drift.			Kommunens biologiske mangfold er registrert.(2000).
Park, lekeplasser og friluftsliv	Kommunen har attraktive, sikre og lett tilgjengelige lekeplasser, park- og friluftsområder.		Alle boligområder har trygge, stimulerende og varierte leke- og utemiljøer for alle brukergrupper.	Lekeplassene og nærmiljøparkene gir eldre og funksjonshemmede mulighet for opphold og samvær med andre.	Nye løkker, lekeplasser og nærmiljøparker er utførnet slik at de bedrer borniljøene og ivaretar områdets fysiske kvaliteter. Sammenhengende grønstrukturer og strandsone er sikret for menneskelig utfoldelse og biologisk mangfold.
Idrett	Kommunen har anlegg som sikrer et allsidig og variert idrettstilbud.			Idrettsanleggene er tilrettelagt for funksjonshemmede.	

Tjeneste	Ordinær virksomhet	Næringsliv	Oppvekst	Omsorg	Miljø og fysiske kvaliteter
Fritid	Kommunen stimulerer og tilrettelegger for et aktivt fritidstilbud.		Det frivillige organisasjonslivet er engasjert i å gi barn og unge i alle områder tilgang til et variert kultur og fritidstilbud. Alle områder har tilgjengelige møtesteder som fungerer tilfredsstillende som kulturarena for alle brukergrupper.	Det finnes gode og integrerte fritidstilbud for eldre og funksjonshemmede.	Fritidsklubber og frivillige organisasjoner deltar aktivt i miljøarbeidet.
Kirke og kirkegårdene	Kommunen yter differensierte tjenester for alle trossamfunn.		Kommunen støtter kirkens arbeid for barn og unge.		Kirkens kulturverdier sikres.
Kino	Kristiansand kino er en av landets ledende kinoer når det gjelder besøk, repertoar, teknikk og komfort.(2000)				

5. TEKNISKE TJENESTER

SAIINGSOMRADER

Tjeneste	Ordinær virksomhet	Næringsliv	Oppvekst	Omsorg	Miljø og fysiske kvaliteter
Plan og byggesaksjeneste	Kommuneplanen, andre viktige planer og rikspolitiske bestemmelser er fulgt opp med hensyn til styring og utvikling av arealbruken. Samhandlingen mellom kommunen og tiltakshaver/ byggebransjen er ytterligere forbedret og rutiner for rask og korrekt saksbehandling er videreutviklet.	Det tilrettelegges arealer for landsdelscenterfunksjoner i sentrale bystrøk. Hensiktsmessige arealer reserveres som reserver for fremtidige offentlige, almennyttige eller næringsmessige formål	Det foreligger områdevisse handlingsplaner for barn og unges fysiske oppvekstmiljø. Boområder og lokalsentra fremstår som gode miljøer som innbyr til fellesskap og samhold mellom generasjonene. Befolkningen deltar i utviklingen av nærmiljøet og et bærekraftig samfunn.	I arbeidet med tverrfaglige handlingsplaner for lokalsamfunnene inngår også hensynet til eldre og funksjonshemmede.	Prinsippet om bærekraftig byutvikling og intensjonene i miljøbyprogrammet ligger til grunn for utformingen av kommunens planer. Verdifulle bygninger, kulturhistoriske og estetiske verdier, viktige grøntarealer og fysiske miljøer bevares og sikres. Arealforbruket pr person reduseres i nye og eksisterende utbyggingsområder. Sentrum fremstår som mer attraktivt å bo og ferdes i. Lokalsamfunnsplaner foreligger med siktemål å skape bedre nærmiljø og oppvekstvilkår. Et system for innsamling av data knyttet til miljø og ressursplanlegging nyttes til å evaluere kommunens utvikling.
Kart og oppmåling	Oppmålingsvesenet forvalter og stiller til allmenn disposisjon systematisert, stedfestet informasjon om kommunen.				
Beredskap, utrykning og sikringstjenester	Tapte verdier p.g.a brann under 30 mill. kr pr.år.				

Tjeneste	Ordinær virksomhet	Næringsliv	Oppvekst	Omsorg	Miljø og fysiske kvaliteter
Eiendom og utbygningstjenester	<p>Tomtepolitikken i perioden skal sikre kjøpers marked.</p> <p>Kommunens eiendomsforvaltning gir ønsket handlefrihet og god økonomi for kommunen. (2000).</p> <p>Vedlikeholdet sikrer eiendommens verdi.</p>	<p>Kommunen har til enhver tid attraktive tomter for landsdelsfunksjoner og tomter tilpasset næringslivets ulike behov for transport, sentrumsnærhet, samlokalisering og sjørrettetthet.</p>			<p>Gode bygninger og kulturmiljøer sikres og bevares.</p>
Samferdsel	<p>God kollektivbetjening er en forutsetning for alle utbyggingsplaner.</p> <p>Vårt arbeid med veier og gater kvalitetssikres slik at den nedlagte kapitalen i anleggene bevares og den tekniske standard opprettholdes.</p>	<p>Det samarbeides med fylke og stat om god fremkommelighet på hovedveinettet og et godt kollektivtrafikktilbud.</p>	<p>Antall politiregistrerte ulykker på det kommunale sanneveinettet er redusert med 25% i forhold til perioden 1989-92. (2000)</p>	<p>Påstigningsplasser langs kommunale veier og veikryss i Kvadraturen tilrettelegges for eldre og funksjonshemmede. (1997).</p>	<p>Alle som bor i støytutsatte boliger ved kommunale veier, har fått tilbud om støtte til lydavsjermingsiltak.</p>
Vannforsyning, avløp og renovasjon	<p>Våre tjenester kvalitetssikres med tanke på kvalitet og kostnader.</p> <p>Arbeidet med økt kvalitet og økt leveringssikkerhet på vannforsyningen prioriteres.</p> <p>Avløpsvann er tatt hånd om med rensing av tette ledninger slik at miljøskader og sjenerende forhold ikke oppstår. (2003).</p> <p>Kildesortering av avfall er videreutviklet til et miljøriktig, kundevennlig og kostnadseffektivt tilbud (1998).</p>				<p>Sjøen og alle ferskvann har badevannskvalitet. (1998)</p> <p>Kristiansand fremstår som en ren by uten forsepling av offentlige områder og avfallsbehandlingen gjør ikke skade for mennesker og naturmiljø. Avfallsmengden er redusert ved økt kildesortering og gjenvinning. (2000)</p>

VEDLEGG 2; ORD OG UTTRYKK

Administrativ plangruppe

Har utført det løpende arbeidet med revisjon av kommuneplanen.

Sammensetning:

Leder: plan- og budsjettsjef Tor Sommerseth

Helse- og sosialsektoren: kontorsjef Arvid Håkonsen

Kultursektoren: parksjef Svein Ole Breland

Teknisk sektor: sjefsingeniør Asbjørn Grøvan

Undervisningssektoren: økonomisjef Sissel Mestad

Sekretær: plankonsulent Jone Corneliussen/Anne Lans Syvertsen

Arealplangruppen

Arbeidsgruppe for administrativ plangruppe. Har utarbeidet kommuneplanens arealdel.

Sammensetning:

Leder: sjefsingeniør Asbjørn Grøvan

Parksjef Svein Ole Breland

Plan og bygningssjef Arne Bulie

Miljøvernsjef Øystein Holvik

Eiendom- og utbyggingssjef Ole Dag Myhrstad

Arealdel av kommuneplan

Plan i form av kart og bestemmelser som viser hvordan arealene i kommunen tenkes brukt. Arealdelen i en vedtatt kommuneplan er rettslig bindende for bruken av arealene.

Bebyggelsesplan

er en detaljert plan over eksisterende og planlagt bebyggelse. Bebyggelsesplanen skal vise hvordan hus, veier, lekeplasser, butikker osv. skal plasseres innenfor området. Bebyggelsesplanen skal legges frem så folk kan få reagere på den på samme måte som på utkast til reguleringsplan.

Bærekraftig utvikling

En utvikling som sikrer behovene til dagens befolkning uten å svekke mulighetene for framtidige generasjoner til å få dekket sine behov.

EVA-senteret

Etablerersenter for Vest-Agder. Hjelper nyetablerere. Mer informasjon gis av næringsavdelingen.

Flekkerøyplanen

Kommunedelplan for Flekkerøy. Vedtatt i bystyret våren 1995. Mer informasjon gis av plan- og bygningsetaten.

Grønnstruktur

Grønnstruktur er veven av store og små naturprega områder i tettsteder og byer. Den kan være mer eller mindre sammenhengende og bestå av ulike arealtyper som :

- overgangssonen mellom by og land.
- store og små naturområder i byen
- opparbeidede grønne områder som parker, lekeplasser etc.
- jordbruksområder og kolonihager i byen
- private hager/fellesarealer og gårdsrom
- grønne «restområder».

Grønnstrukturen har verdi for plante- og dyreliv, friluftsliv og lek i byer og tettsteder.

Grønnstrukturplan

Plan som viser grønnstrukturen i Miljøbyen Kristiansand og som angir målsettinger for kommunens forvaltning av grønnstrukturen. Mer informasjon gis av parketetaten.

Handlingsprogram

Den kortsiktige delen av kommuneplanen. Handlingsprogrammet viser hvordan kommunens oppgaver skal løses de fire første årene og inneholder tallbudsjettet for neste år. (plan- og bygningsloven § 20-1).

Kommuneplan

Denne planen skal se alle kommunens oppgaver og områder i sammenheng. Den skal fortelle deg hvor og hvordan kommunen vil sette inn arbeidskraft og økonomi. Den skal også fortelle hvor veier, skoler, industri, boliger og andre tiltak skal plasseres. Eller hvilke tilbud kommunen vil gi barn, ungdom, voksne og eldre.

Kommuneplanen skal bestå av en langsiktig del og en kortsiktig del (handlingsprogrammet).

Kommunedelplan

Kommunedelplaner gjelder gjerne en avgrenset del av kommunen, som gis et mere detaljert innhold vedrørende forvaltning og plan.

Kommunedelplan for vern av kulturminner

Vedtatt i bystyret 1991. Planen skal legges til grunn i arbeid med kommuneplanen, kommunedelplaner, samt reguleringsplaner og er retningsgivende for behandlingen av enkeltsaker. Informasjon gis av byarkitekten.

Kommunalutvalget

Kommunalutvalget er et arbeidsutvalg for formannskapet. Det ivaretar den politiske ledelsen av arbeidet med utarbeidelse av forslag til kommuneplan. Utvalget har 7 medlemmer:

Björg Wallevik, H
Harald Furre, H
Harald Sødal, Krf
Roar Fjellvang, Krf
Gunnar Bruskeland, A
Björg Storevold, A
Tor H. Abrahamsen, P

Kystsoneplanen

Kystsoneplan for Kristiansand er en kommunedelplan. Planen ble vedtatt våren 1995. Mer informasjon gis av plan- og bygningsetaten.

Landsdels- og knutepunktinstitusjoner

I Kristiansand omfatter dette:

- Agder Teater
- Christianssands Billedgalleri
- Kristiansand Symfoniorkester

Miljøby

Bykommune som samarbeider med miljøverndepartementet om å utvikle eksempler på norske miljøbyer. De skal være forbilder og inspirere til en bærekraftig byutvikling. Mer informasjon gis av miljøvernssjefen

Næringsplanen

Dette er en strategisk næringsplan for Kristiansand for 1994-1996. Mer informasjon gis av næringsavdelingen.

Offentlig ettersyn

Når utkastet til planer kunngjøres og legges frem offentlig slik at alle interesserte får anledning til å uttale seg.

Psykiatriplan

Planen gir en helhetlig oversikt og plan for psykiatrien i Kristiansand kommune. Mer informasjon gis av helse- og sosialdirektørens stab.

Reguleringsplan

er en detaljplan i forhold til kommuneplanen. Den handler om ditt nærmiljø og hvordan det skal se ut i fremtiden. I denne planen fastsettes bruk og vern av grunn, vassdrag, sjøområder, bebyggelse og det ytre miljø i et bestemt område i kommunen.

Planen kan være stor og inneholde mange bruksområder, men samtidig skal den være detaljert. Så detaljert at den viser hvor mye av tomta som skal utbygges og hvor mange etasjer bygget skal ha.

Planen kan også være svært liten og handle om at en forretningstomt skal omgjøres til grendehustomt f.eks. Kommunen har rett til å komme med forslag til slike planer.

Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging

Hensikten med retningslinjene er å oppnå en bedre samordning av arealplanlegging og transportplanlegging. Målet er miljømessige gode løsninger, trygge lokalsamfunn og bomiljø, god trafiksikkerhet, effektiv trafikkavvikling samt en samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse.

Retningslinjene er gitt av miljøverndepartementet med hjemmel i plan- og bygningsloven § 17-1 første ledd.

Rådmannsutvalget

Kommunens administrative topplederorgan. Ledes av rådmannen. Medlemmer er direktørene for helse- og sosial, kultur, undervisnings- og teknisk sektor, administrasjonssjef, informasjonsjef og plan- og budsjettsjef.

VEDLEGG 3: UTSKRIFT FRA BYSTYRETS MØTEPROTOKOLL 27.09.95**UTSKRIFT AV MØTEPROTOKOLL**

fra møte i Bystyret i Kristiansand onsdag 27. september 1995.
Av 77 medlemmer var 76 tilstede (inkl. varamedl.).

Vedtak i sak:

149/95   KOMMUNEPLANENS LANGSIKTIGE DEL - KRISTIANSAND MOT ÅR
2000 - SLUTTBEHANDLING
(ark.nr. 930250 141 &13)

VEDTAK:

1. Bystyret vedtar forslag til kommuneplan av 21.03.95 med de endringer som er vedtatt av bystyret 21.06.95.

Bystyret gir kommunalutvalget fullmakt til å godkjenne de redaksjonelle endringene i kommuneplanens tekstdel og arealdel som følger av bystyrets vedtatte endringer.

Bystyret vil presisere sitt vedtak i følgende punkter 2-13:

2. Bystyret vedtar følgende satsingsområder fram mot år 2006:
(Enst.)

- Arbeidsplasser og næringsliv
(73/2)

- Oppvekst
- Omsorg
- Miljø og fysiske kvaliteter

3. Arbeidsplasser og næringsliv.

I Kristiansand legges det vekt på:

- a. Å stimulere virksomhet som forsterker kommunen som landsdelssenter.
- b. Videreutvikle våre tilbud for nyetablerere; små- og mellomstore bedrifter (EVA-systemet).
- c. I samarbeid med Høgskolen i Agder og Studentsamskipnaden i Agder utvikle Kristiansand til landets mest attraktive studentby.
- d. Å styrke en kulturell infrastruktur som ved sitt mangfold og kvalitetsnivå gjør Kristiansand attraktiv i næringslivssammenheng.
- e. Videreutvikle Kristiansands rolle som kommunikasjons- knutepunkt og distribusjonsknutepunkt for gods i landsdelen (E18, havn, lufthavn og fellesterminal for ferje, jernbane og buss).
(Enst.)

- f. - å redusere ungdomsarbeidsledigheten ved å arbeide for flere lærlingeplasser i både offentlig og privat sektor.
(Enst.)

4. Oppvekst.

- a. I Kristiansand legges det vekt på at alle barn og unge skal ha trygge og stimulerende oppvekstvilkår.
  - b. Forebyggende arbeid skal vektlegges.
5. Omsorg.
- I Kristiansand legges det vekt på:
- a. Boligløsninger for eldre og yngre funksjonshemmede som ivaretar livskvalitet og effektiv tjenesteyting.
  - b. Bo- og tjenestetilbud for mennesker med psykiske lidelser.
  - c. Gode levekår for fysisk og psykisk funksjonshemmede.
  - d. Samspill med enkeltpersoner og frivillige organisasjoner.
6. Miljø og fysiske kvaliteter.
- I Kristiansand legges det vekt på:
- a. At kommunens planer og arealutnyttelse tar utgangspunkt i en bærekraftig byutvikling.
  - b. Natur, vannmiljø og nære friområder sikres for rekreasjon, biologisk mangfold og sammenhengende grønnstruktur.
  - c. Gode og trygge nærmiljøer der mennesker får dekket sine behov for service, tjenester og sosial kontakt.
  - d. Kvadraturens kulturhistoriske egenart og byens stedskvaliteter, bygningsmiljøer og kulturminner sikres og utvikles videre.
  - e. Holdningsskapende arbeid prioriteres.
(Enst.)
7. Kommuneplanens arealdel - generelt:
- a. Kommuneplanens arealdel følges opp med kommunedelplaner for naturlig avgrensede områder. Kommunalutvalget avgjør hvor og når kommunedelplanlegging skal igangsettes.
  - b. Kommunens utbyggingsområder skal sikres god tilgjengelighet til sjøen og/eller store sammenhengende turområder.
  - c. I kommunens utbyggingsprogrammer prioriteres fortetting i utbygde, sentrale områder og nye områder som er lite transportskapende.
  - d. For områdene som dekkes av Kystsoneplanen, Flekkerøyplanen og Havneplanen gjelder disse med unntak av Buvannsområdet/Torsteinsnes, hvor kommuneplanen gjelder foran Kystsoneplanen.
(Enst.)
8. Langsiktig byutvikling:
- a. De sentrale områdene i og rundt Kvadraturen, i Vågsbygd og på Rona/Strømme forsterkes med økt tetthet og bymessig bebyggelse.
(68/8)
  - b. Byens vekstområde skal være i Randesund. Det igangsettes arbeid med kommunedelplan for området innen år 2000.
  - c. Arealene øst for Sørlandsparken/Dyreparkeparken må forvaltes slik at de gir muligheter for videre utvikling av fritidstilbud og naturopplevelser.
  - d. Det igangsettes felles planarbeid for grenseområdene mellom Lillesand og Kristiansand.
  - e. Kommunens behov for Kongsgårdbukta som framtidig havneområde må avklares.
  - f. I "Landbruks-, natur- og friluftsområder forøvrig" i Randesund er kommunen restriktiv til byggesøknader.
(Enst.)
9. Senterstrukturen i Kristiansand:

- a. Ved byens videre vekst skal den senterstruktur som tidligere har vært fulgt legges til grunn og videreutvikles.
  - b. Gjennom områdevisse handlingsplaner eller kommunedelplaner vurderer eldre områder på nytt for å styrke sentrene gjennom miljøtiltak, bedret servicetilbud og fortetting.
(Enst.)
10. Handel i Kvadraturen og Sørlandsparken:
- a. Aktivitetsskapende, nye etableringer lokaliseres i eller nær Kvadraturen og biltilgjengeligheten optimaliseres innenfor rammene av det etablerte bymiljøet.
  - b. Kvadraturens handelsstand oppfordres til forpliktende samarbeid om markedsføring og utvidede åpningstider.
  - c. Arbeidet for å bedre gatemiljøer og estetiske kvaliteter i Kvadraturen fortsetter.
(67/5)
11. Fortetting:
- a. Det legges tilrette for fortetting, basert på områdevis planlegging. Gjennom tverrfaglig kompetanse og beboermedvirkning er det samtidig et mål å sikre miljøkvaliteter, oppruste og vitalisere områdene.
  - b. Frigjorte økonomiske ressurser ved tomtosalg kan komme områdene tilgode, slik at områdenes bokvaliteter bedres.
  - c. Fortettingsprosjekter innarbeides i kommunens utbyggingsprogrammer med ca. 60 prosent av total utbygging pr. år i kommuneplanperioden.
  - d. Selv om det legges tilrette for økt fortetting, forutsettes det at det til enhver tid er tilrettelagt et variert tilbud og overkapasitet av tomter/boliger i nye utbyggingsområder, slik kommunens boligpolitikk har vært i mange år.
(Enst.)
12. Bystyret vedtar "Retningslinjer for hvordan barn og unges interesser skal ivaretas ved utarbeidelse av regulerings- og bebyggelsesplaner".
(Enst.)
13. På bakgrunn av høringsuttalelsene vedtas følgende endringer som innarbeides:
- a. Før Justvik-vest vurderes i utbyggingssammenheng, utarbeides det egen kommunedelplan for hele Justvikområdet i samarbeid med representanter for beboerne. Arealet angis som "Landbruks-, natur- og friluftsområde forøvrig".
(75/1)
  - b. Kristiansand bystyre er positive til 18-hulls golfbane i Kristiansand.
Lokaliseringen av 18-hulls golfbane fastsettes etter vurdering av flere alternativer.
(65/9)

Dønnestadområdet reguleres som jordbruksområde.
(50/25)
  - c. Arealet øst for Drange angis som "Område med spesielle naturvern- og friluftsinnteresser". Markagrensen justeres tilsvarende.
(Enst.)

d. Østre del av Benestadområdet angis som "Landbruks- natur- og friluftsområde forøvrig." Skytebanen på Benestad vurderes i egen utredning som utarbeides av kultursektoren.
(Enst.)

e. For Dvergsnesområdet beholdes gjeldende regulering. Området vurderes sammen med Kongsgårdbukta som framtidig havne- og industriområde. Inntil denne utredningen foreligger føres det streng dispensasjonspraksis i området. Rådmannen igangsetter utredningen raskt.
(Enst.)

Utredningen må foreligge innen utløpet av første halvår 1996.
(67/9)

f. Det foreslås ikke omlegging av Rv. 456 ved Bladdalstjønn.
(Enst.)

g. Landbruksområdene på Gill og Aurebekk angis som "Områder med spesielle jordbruksinteresser."
(Enst.)

h. Strandarealer som er foreslått båndlagt ved Justvik, Jærnes og Føreid angis som "områder med spesielle naturvern- og friluftinteresser". Det må føres en streng dispensasjonspraksis i området.
(Enst.)

i. Det tas inn en utfyllende bestemmelse om at alle tiltak som kan ødelegge eller forringe Ånavassdragets verneverdi er forbudt i en 100 meters bred sone langs vassdragets sider, jfr. pbl 20-4, annet ledd f. tiltak i vassdraget kan bare tillates med hjemmel i reguleringsplan.
(Enst.)

j. Støysoner rundt Kjevik Lufthavn tegnes inn på kommuneplankartet.

k. For Rv. 456 Vågsbygd, Rv. 41 Tveit og Rv. 39 Stray innarbeides mulige omlegginger av veitraseene.

l. Alternativ til Vesvann som drikkevannskilde utredes ikke

m. Kapittel 2,1, 5. avsnitt justeres slik at skole og barnehage tas med.

n. HAMUs endringsforslag nr. 2,3 og 5 innarbeides.

o. Landbruksområde ved Tveidevann angis som "Områder med spesielle jordbruksinteresser".
(Enst.)

p. Bystyret ønsker at ny adkomstvei til Kjevik fra E-18 ved Dyreparken vurderes.
(59/13)

q. Steinbrudd ved Ålefjærfjorden må ikke godtas.
(52/24)

14.Pkt. 11 - fortetting:

e. Ny bebyggelse må som hovedregel underordne seg det etablerte miljø på stedet.
(Enst.)

15.Pkt. 6:

f. Kulturminneplanen fullføres ved å registrere Lund og Grim.

- (Enst.)
16. Gimlemoen reguleres som universitetsområde.
(Enst.)
- 16.1. Bystyret mener at hele Gimlemoen leiområde bør reguleres til høgskole- og universitetsformål. Dermed sikres de langsiktige utviklingsmulighetene for både undervisning, forskning og andre naturlig tilhørende virksomheter.
2. Studentboliger forutsettes innpasset etter nærmere vurderinger av plassering og omfang.
3. Av hensyn til fremdriften for høgskoleutbyggingen er imidlertid bystyret positive til at Statsbygg i første omgang utarbeider forslag til reguleringsplan for en begrenset del av Gimlemoen.
4. Det må være mulig å revurdere planens avgrensning dersom resultatet av arkitektkonkurransen eller andre forhold skulle tilsi det.
5. Muligheten for utvidelse av Gimlehallen må ivaretas.
6. I samarbeid med kommunen forutsettes statsbygg å starte utarbeidelsen av reguleringsplan for den resterende delen av området snarest. Utkast til reguleringsplan bør foreligge før den første planen er ferdigbehandlet.
7. Kommunen ønsker å drøfte rammebetingelsene for arkitektkonkurransen. Det må vurderes om ikke en grøntkorridor bør innpasses gjennom delområdet.
(63/10)
17. Lintjønnområdet vurderes som mulig utbyggingsområde.
(44/32)
18. Idrettsanlegget i Randesund lokaliseres til Sukkevannsområdet.
(ikke votert over - se sak 159/95)
- 19a. Område A Kongsgårdjordene/Bjørndalssletta tas ut av kommuneplanen. Det fremmes en amlet reguleringsplan for hele området hvor det både tas hensyn til Sanitetsforeningens ønsker om utbygging og kommunens ønsker om naturområde.
(45/31)
- b. Reguleringsplan fremmes for Bystyret innen desember 1996.
(67/8)
20. Arealet Kroodden (pkt. 4.4.1 i rådmannens innstilling) tas ut av kommuneplanen, og det fremmes reguleringsplan som gir mulighet for en begrenset utbygging/fortetting.
(54/21)
21. Vei mellom Bråvann og Åsane revurderes i en egen reguleringsplan. Muligheten for kollektivtilbud til Bråvann uten veien vurderes samtidig.
(56/19)
22. Vei mellom Vestheiene og Tinnheia vurderes i en egen reguleringsplan.

(58/18)

23. Utbygging av Tinnheia felt O vurderes i en egen reguleringsplan.
(56/20)
24. Ny vei mellom Hamresanden og Kjevik behandles i en egen reg. plan.
(62/14)

Oversendelsesforslag:

13e - tillegg:

Det vurderes å trekke nabokommunene med i utredningsarbeidet.
(Enst.)

Bystyret ber teknisk etat vurdere en lett tilgjengelighet til Gimleveien for HIA.
(Enst.)

Det vurderes å utarbeide en handlingsplan for å gjøre Kristiansand til en tryggere by. Planarbeidet forutsettes å involvere også fylkeskommunale og statlige myndigheter.
(Enst.)

Det vurderes hvordan samarbeidet med frivillige organisasjoner kan utvides og bedres med sikte på å utnytte felles ressurser til nytte for byens innbyggere.
(Enst.)

Bystyret vil be administrasjonen i samarbeid med Lillesand kommune vurdere lokalisering av golfbane syd for Travparken/Sørlandssenteret.
(Enst.)

Bystyret ber administrasjonen vurdere at parallelt med reguleringen av Gimlemoen legges det en plan for transport til og fra høgskoleområdet både med tanke på byggeperiode og permanent drift.
(Enst.)

Forslag og voteringer:

KRF fremmet følgende forslag:

"Pkt. 13:

q: Egsjordene reguleres tilbake til jordbruk."

Repr. Harald Sødal, KRF, fremmet følgende forslag:

"1. Arealet Kroodden (pkt. 4.4.1 i rådmannens innstilling) tas ut av Kommuneplanen, og det fremmes reguleringsplan som gir mulighet for en begrenset utbygging/fortetting.

2. Oversendelsesforslag:

Bystyret vil be administrasjonen i samarbeid med Lillesand kommune vurdere lokalisering av golfbane syd for Travparken/Sørlandssenteret.

3. Ny vei mellom Hamresanden og Kjevik behandles i en egen

reg. plan."

FRP fremmet følgende forslag:

1. Alternativ til pkt. 13b:
Bystyret opprettholder sitt vedtak fra 21. juni 1995 og går imot golfbaneanlegg ved Dønnestad/Ve.
Bystyret ber om at andre alternativer utredes.
2. Nytt pkt.:
Veien fra Kongsgårdbukta til E-18 legges inn i planen.
- 3a. Nytt pkt.:
Steinbrudd ved Ålefjærfjorden må ikke godtas.
- b. Konsekvensanalyse vedrørende steinbruddet stanses snarest.
4. Pkt. 1, 2. avsnitt:
Kommunalutvalget forandres til formannskap.
5. Pkt. 7a:
Kommunalutvalg forandres til formannskap.
6. Pkt. 8a:
Ordene: "og på Rona/Strømme" utgår.
7. Pkt. 9b:
Ordene: "og fortetting" utgår."

Repr. Alf Holmelid, SV, fremmet følgende forslag:

"Nye forslag:

1. Fordelingspolitikk skal takast med som nytt hovedsatsingsområde for Kristiansand.
Kommunane får eit stadig aukande ansvar for å oppretthalde velferdsstaten. Samtidig veit vi at vi har fått aukande forskjellar i samfunnet dei siste åra, og det er mykje som tyder på at dei største levekårsforskjellane i Norge finst internt i dei store byane. Vi veit i dag lite om sosiale forskjellar i Kristiansand. Kommunen vil derfor skaffe seg større innsikt i dei sosiale forskjellane i kommunen og vurdere korleis ein kan føre ein effektiv fordelingspolitikk. Kommunen vil bl.a. vurdere den fordelingspolitiske effekten av kommunal tenesteyting og prispolitikken for kommunale ytingar. Vidare vil kommunen legge vekt på fordelingspolitiske og sosialpolitiske forhold i byplanlegging og boligpolitikk.
Kommunen vil arbeide for at sviktande kommunale inntekter ikkje skal ramme svake og utsatte grupper. Betre innsikt i sosiale forskjellar og fordelingspolitiske verknader vil gjere det lettare å skjerme desse gruppene.
2. Kommunen vil satse på styrking av kollektivtransport og miljøvennlig varetransport. Det skal utarbeidast ein handlingsplan for å styrke kollektivtransporten og for å overføre mer av godstransporten til jernbane.
3. Grøntstrukturplanen skal leggest til grunn for kommuneplanen:
  - a. Det skal ikkje byggast idrettsanlegg ved Sukkevann.

- b. Planene om vei mellom Bråvann og Åsane blir skrinlagt for å ta vare på Kjosdalen som ei samanhengande grønn lunge.
  - c. Det skal ikkje byggast veg mellom Vestheiene og Tinnheia.
  - d. Planene om utbygging av Tinnheia felt O (området rundt Hestfallstjønn) blir skrinlagt. Området ned mot Indre Eigevann skal takast vare på som rekreasjonsområde for tettbebyggelsen i Tinnheia.
4. Etablering av nye tomtar for handel i Sørlandsparken blir utsett og vurdert på nytt ved neste kommuneplanrevisjon. Kommunen fører ein restriktiv politikk når det gjeld bruksendring av industriformål til forretningsformål i Sørlandsparken."

Repr. Paul Otto Johnsen, H, fremmet følgende forslag:

- "1. Område A Kongsgårdjordene/Bjørndalssletta tas ut av kommuneplanen. Det fremmes en samlet reguleringsplan for hele området hvor det både tas hensyn til Sanitetsforeningens ønsker om utbygging og kommunens ønsker om naturområde.
- 2. Reguleringsplan fremmes for Bystyret innen desember 1996."

HØYRE fremmet følgende forslag:

- "1. Pkt. 13b - tillegg:
Bystyret vil ikke motsette seg at Dønnestad vurderes dersom det kan oppnås frivillige avtaler med grunneierne.
- 2. Pkt. 13e - tillegg:
Utredningen må foreligge innen utløpet av første halvår 1996.
- 3. Pkt. 13 - nytt delpkt.:
Gnr. 7, bnr. 1, på Krodden beholdes som byggeområde."

RV fremmet følgende forslag:

- "1. Nytt pkt. 3f:
"...å redusere ungdomsarbeidsledigheten ved å arbeide for flere lærlingeplasser i både offentlig og privat sektor".
- 2. Pkt. 2, første strekpunkt, endres til:
"...arbeidsplasser og næringsliv", og dermed også "tittelen" på pkt. 3.
- 3. Pkt. 10b:
"...og utvidede åpningstider" strykes."

Rådmannen fremmet følgende forslag som tillegg til pkt. 16:

- "1. Bystyret mener at hele Gimlemoen leirområde bør reguleres til høyskole- og universitetsformål. Dermed sikres de langsiktige utviklingsmulighetene for både undervisning, forskning og andre naturlig tilhørende virksomheter.
- 2. Studentboliger forutsettes innpasset etter nærmere vurderinger av plassering og omfang.
- 3. Av hensyn til fremdriften for høyskoleutbyggingen er imidlertid bystyret positive til at Statsbygg i første omgang utarbeider forslag til reguleringsplan for en

begrenset del av Gimlemoen.

4. Det må være mulig å revurdere planens avgrensning dersom resultatet av arkitektkonkurransen eller andre forhold skulle tilsi det.
5. Muligheten for utvidelse av Gimlehallen må ivaretas.
6. I samarbeid med kommunen forutsettes Statsbygg å starte utarbeidelsen av reguleringsplan for den resterende delen av området snarest. Utkast til reguleringsplan bør foreligge før den første planen er ferdigbehandlet.
7. Kommunen ønsker å drøfte rammebetingelsene for arkitektkonkurransen. Det må vurderes om ikke en grøntkorridor bør innpasses gjennom delområdet."

Repr. Birte Simonsen, MG, fremmet følgende forslag som alternativ til Rådmannens innstilling, tillegg til pkt. 16:

- "1. Bystyret mener at hele Gimlemoen leiområde bør reguleres til høgskole- og universitetsformål. Dermed sikres de langsiktige utviklingsmulighetene for både undervisning, forskning og andre naturlig tilhørende virksomheter.
2. Studentboliger forutsettes innpasset etter nærmere vurderinger av plassering og omfang.
3. Reguleringsplan må utarbeides for hele området i form av en detaljplan for det sentrale arealet og en forenklet reguleringsplan for resten av området.
4. Muligheten for utvidelse av Gimlehallen må ivaretas.
5. Kommunen ønsker å drøfte rammebetingelsene for arkitektkonkurransen. Det må vurderes om ikke en grøntkorridor bør innpasses gjennom delområdet."

Repr. Norvald Nilsen, SV fremmet følgende oversendelsesforslag:

"Bystyret ber teknisk etat vurdere en lett tilgjengelighet til Gimleveien for HIA."

HØYRE fremmet følgende oversendelsesforslag:

- "1. Det vurderes å utarbeide en handlingsplan for å gjøre Kristiansand til en tryggere by. Planarbeidet forutsettes å involvere også fylkeskommunale og statlige myndigheter.
2. Det vurderes hvordan samarbeidet med frivillige organisasjoner kan utvides og bedres med sikte på å utnytte felles ressurser til nytte for byens innbyggere."

HØYRE fremmet følgende forslag som alternativ til SV's forslag pkt. 3:

- "b) Vei mellom Bråvann og Åsane vurderes i en egen reguleringsplan. Muligheten for kollektivtilbud til Bråvann uten veien vurderes samtidig.
- c) Vei mellom Vestheiene og Tinnheia vurderes i en egen

reguleringsplan.

- d) Utbygging av Tinnheia felt O vurderes i en egen reguleringsplan."

Repr. Birte Simonsen, MG, fremmet følgende oversendelsesforslag:

"Bystyret ber administrasjonen vurdere at parallelt med reguleringen av Gimlemoen legges det en plan for transport til og fra høgskoleområdet både med tanke på byggeperiode og permanent drift."

Repr. Ragnhild Aastorp, H, fremmet følgende forslag:

"Voie gnr. 11, bnr. 1, vurderes som mulig utbyggingsområde."

MG fremmet følgende forslag:

"E-18 legges i tunnel under Kvadraturen ved Bjørndalssletta til Hannevika."

SP fremmet følgende forslag:

"Ny veg til Kjevik over Topdalselva frarådes inntil ny avkjøring fra E-18 øst-fra er avklart."

Votering:

FRP's forslag, nr. 4, falt med 16 mot 58 stemmer.
 " " nr. 5, falt med 21 mot 55 stemmer.
 " " nr. 6, falt med 10 mot 65 stemmer.
 " " nr. 7, falt med 8 mot 67 stemmer.
 " " nr. 2, falt med 12 mot 63 stemmer.
 " " nr. 3a, nytt pkt. 13q, vedtatt med 52 mot 24 stemmer.
 " " nr. 3b, ikke votert over.

RV's forslag, nr. 2, (innstillingens pkt. 2, 1. strekpunkt)
 vedtatt med 73 mot 2 stemmer.
 " " nr. 1, nytt pkt. 3f, enstemmig vedtatt.
 " " nr. 3, falt med 20 mot 55 stemmer.

Repr. Johnsens forslag, nr. 1, nytt pkt. 19a, vedtatt med 45 mot 31 stemmer.

Repr. Johnsens forslag, nr. 2, nytt pkt. 19b, vedtatt med 67 mot 8 stemmer.

Høyre's forslag, nr. 3, falt med 35 mot 41 stemmer.

Repr. Sødals forslag, nr. 1, nytt pkt. 20, vedtatt med 54 mot 21 stemmer.

Repr. Aastorp's forslag falt med 33 mot 43 stemmer.

SV's forslag, nr. 1, falt med 29 mot 46 stemmer.
 " " nr. 2, falt med 34 mot 41 stemmer.
 " " nr. 3a, ikke votert over.

Ved alternativ votering, vedr. SV's forslag nr. 3b, ble Høyres forslag vedtatt med 56 stemmer, mens 19 stemte for SV's forslag (nytt pkt. 21).

Ved alternativ votering, vedr. SV's forslag nr. 3c, ble Høyres forslag vedtatt med 58 stemmer, mens 18 stemte for SV's forslag (nytt pkt. 22).

Ved alternativ votering, vedr. SV's forslag nr. 3d, ble Høyres forslag vedtatt med 56 stemmer, mens 20 stemte for SV's forslag (nytt pkt. 23).

SV's forslag, nr. 4, falt med 29 mot 47 stemmer.

SP's forslag falt med 25 mot 51 stemmer.

Repr. Sødals forslag, nr. 3, nytt pkt. 24, vedtatt med 62 mot 14 stemmer.

Formannskapetets innstilling, pkt. 13a, vedtatt med 75 mot 1 stemme.

Ved alternativ votering, pkt. 13b, 2. del, ble Formannskapetets innstilling vedtatt med 50 stemmer, mens 25 stemte for Høyres forslag (nr. 1).

FRP's forslag, nr. 1, falt med 17 mot 58 stemmer.

Formannskapetets innstilling, pkt. 13b, vedtatt med 65 mot 9 stemmer.

Høyres forslag, nr. 2, tillegg pkt. 13e, vedtatt med 67 mot 9 stemmer.

KRF's forslag, nr. 13q, falt med 31 mot 44 stemmer.

Formannskapetets innstilling,	pkt. 13c,	enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 13d, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 13e, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 13f, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 13g, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 13h, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 13i, enstemmig vedtatt.

Formannskapetets innstilling,	pkt. 13j,k,l,m,n,o,	enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 13p, vedtatt med 59 mot 13 stemmer.
"	"	pkt. 14, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 15, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 16, enstemmig vedtatt.

Ved alternativ votering, tillegg pkt. 16, nytt pkt. 16.1-16.7, ble Rådmannens forslag vedtatt med 63 stemmer, mens 10 stemte for repr. Simonsens forslag.

Formannskapetets innstilling,	pkt. 17,	vedtatt med 44 mot 32 stemmer.
"	"	pkt. 18, ikke votert over (se sak 159/95)

Formannskapetets innstilling,	pkt. 1-6,	enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 7, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 8a, vedtatt med 68 mot 8 stemmer.
"	"	pkt. 8b - f, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 9, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 10, vedtatt med 67 mot 5 stemmer.
"	"	pkt. 11, enstemmig vedtatt.
"	"	pkt. 12, enstemmig vedtatt.

MG's forslag, vedr. tunnel E-18, falt med 10 mot 65 stemmer.

Formannskapets oversendelsesforslag, vedr. pkt. 13e,
enstemmig vedtatt oversendt.

Høyres oversendelsesforslag, nr. 1, enstemmig vedtatt oversendt.
" " " nr. 2, " " "

Repr. Sødals oversendelsesforslag enstemmig vedtatt oversendt.

Repr. Nilsens oversendelsesforslag enstemmig vedtatt oversendt.

Repr. Simonsens oversendelsesforslag enstemmig vedtatt
oversendt.

Utdelt i møtet: - Kopi av brev fra Otto Stray til Ordføreren
vedr. "Kroodden utbyggingsområde".
- Kopi av skriv til Bystyret fra Velforeningene
på Gimlekollen dat. 25.09.95 vedr. "viktige
momenter og fakta om Linntjønnområdet".

76 repr. av 77 til stede.

Kristiansand, 27. september 1995

Bjørg Wallevik
ordfører
(s)

Aud Hansen
formannskapssekr.

VEDLEGG 4: UTSKRIFT FRA KOMMUNALUTVALGETS MØTEPROTOKOLL, 13.2.96**UTSKRIFT AV MØTEPROTOKOLL**

fra møte i Kommunalutvalget i Kristiansand tirsdag 13. februar 1996.
Av 7 medlemmer var 7 tilstede (inkl. varamedl.).

Vedtak i sak:

27/96   KOMMUNEPLANENS LANGSIKTIGE DEL - KRISTIANSAND MOT
              ÅR 2006 - SLUTTBEHANDLING
              (ark.nr. 930250 141 & 13)
              Rådmannens innst. 05.02.96

VEDTAK:

1. Kommunalutvalget godkjenner de endringer som er foretatt i kommuneplanens tekstdel og på kommuneplankartet, i henhold til bystyrevedtak av 27.09.95.
(Enst.)
2. Ånavassdragets vernesone avklares gjennom egen reguleringsplan.
(Enst.)

Forslag og voteringer:

Administrasjonen v/Plan- og budsjettsjefen fremmet følgende forslag som alt. til innstillingens pkt. 2:

"Ånavassdragets vernesone avklares gjennom egen reguleringsplan."

Votering:

Plan- og budsjettsjefens forslag, pkt. 2, enstemmig vedtatt.

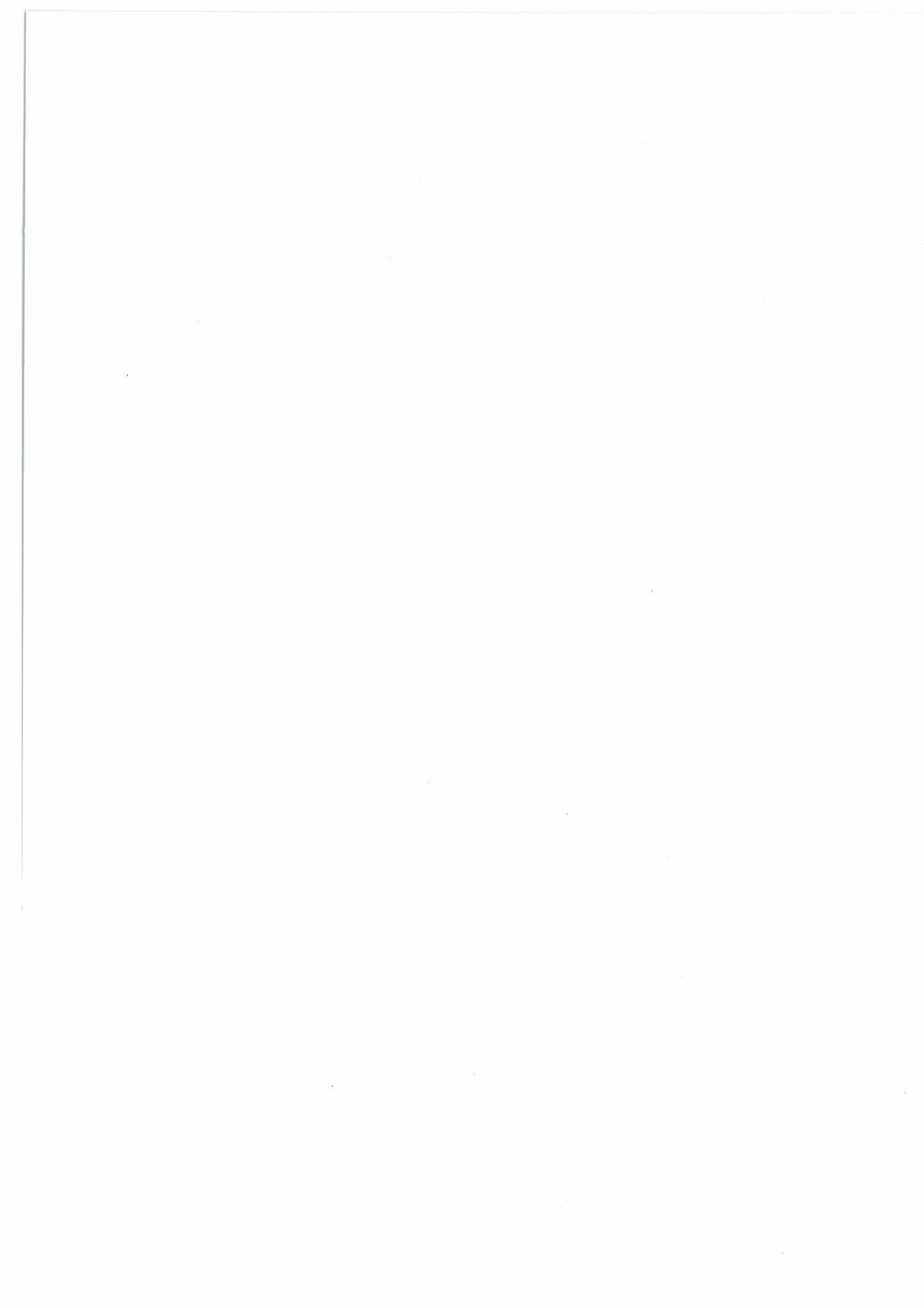
Rådmannens innstilling, pkt. 1, enstemmig vedtatt.

Kristiansand, 13.februar 1996

Bjørg Wallevik
ordfører
(s)

Aud Hansen
formannskapssekr.

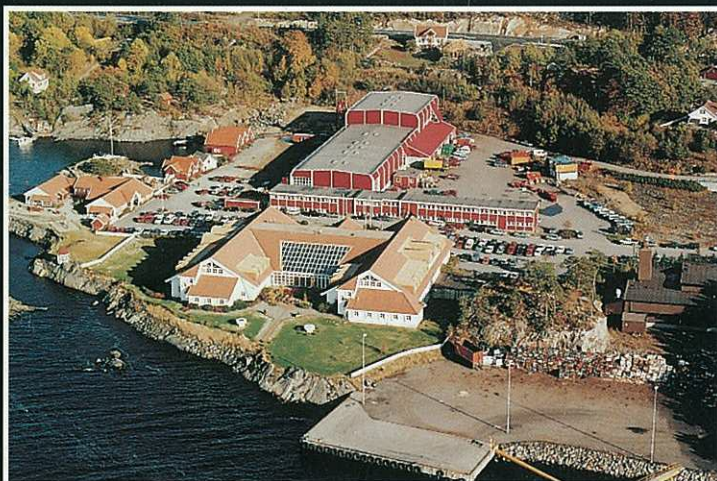

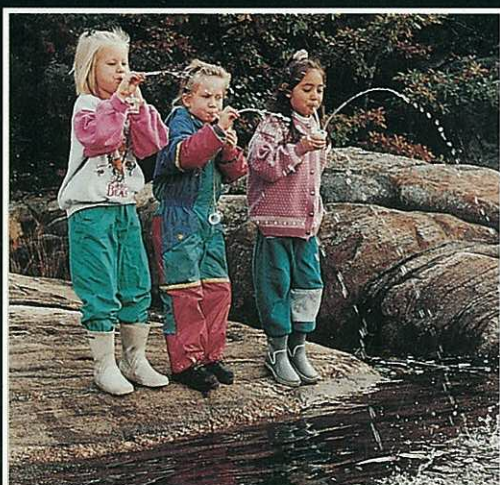
SATSINGSOMRÅDER:

Næringsliv

Miljø

Oppvekst

Omsorg